Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 290 (14310) | 1973 оной декабриин 12, среда | Сэн 2 мүнгэн

ХҮДЭЛМЭРИШЭНЭЙ НЭРЭ ХҮНДЭ

Ажалша хүн нэрэ хүндэеэ дээрэ үргэжэ ябадаг. Тиихэ... ёһотой хүдэлмэришэ хүн өөрынгөө нэрэ хүндые ху... ихагүй гэжэ оролдодог, бүхы һэшхэлһээ ажалладаг ...йна. Хүдэлмэришэ хүн, хүдэлмэришэ гартан гэжэ ажал... ...н абьяастай, даажа абаһан юумэеэ һайнаар бүтээдэг ...н хэр угһаа хойшо нэрлүүлэгдэдэг. Мүнөө эдэ үгэнүүд ...нэ шэнжэтэй болоо.

Юуб гэбэл, совет хүдэлмэришэд бодото ажал хэрэгүү...рээ бэеэ суурхуулһан, тэрэнээ нэгэнтэ бэшэ батадхан ...руулһан байна. Хүдэлмэришэн анги общественэй түрүү ...н бодолтон, ударидахы хүсэн мүн. Тэрэ нэрэ хүндэдөө ...рэмөөр ажаллажа, материальна баялигуудые элбэг... ...үлнэ, оронойнгоо экономико хүгжөөнэ.

Хүдэлмэришэ хүн нэрэ хүндэеэ бодото ажал хэрэгүү...рээ харуулдаг гээшэ. Ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр ...дахa, һайн шанартай зүйлнүүдые бүтээхэ гээшэ хү...лмэришэнэй нэрэ хүндын һэшхэлэйнь хэрэг болонхой. ...онхи хүдэлмэришэд энэ нэрээ хүндэлдэг, хүдэлмэри...н ангиин эрхим түрүү ёһо заншал арьбадхаха гэжэ ...мэлзэдэг. Тиимэһээ суута гарадаг, нүхэдэйнгөө маг...лда хүртэдэг түрүүшүүл хаанашье, алишье коллек...втэ үсөөн бэшэ ха юм.

Имагтал эрхим шанартай продукци бүтээхэ, түрүүшүү... бүтээсые бүгэдын шадабари болгохо гэһэн хүдэ... ...н Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын коллективэй ...нда үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Иимэ уряа гаргаһан сэмбэ ...эгшэ Зинаида Григорьевна Ключникова олон жэлэй ...шада эрхим шанартай сэмбэ нэхэнэ. «Хүн бүхэн ...шхэлэйнгээ зэргээр ажаллаха ёһотой. Ажалдаа хайша ...рэгээр хандажа, голодоһо гаргаа һаа, бэеэ хүндэлжэ, ...эдэйнгөө урдаһаа сэхэ хаража шадахагүй байнаб» ...нэ тэрэ хэлэдэг. Хүдэлмэришэн нэрээ хүндэлдэг, тэ... ...нээ бодото ажалаараа батадхадаг энэ түрүү хүдэлмэри... ...н эрхим шанартай продукци бүтээхэтээ хамта дааба... ...а холо үлүүлэн дүүргэнэ. З. Г. Ключникова табан ...лэй гурбан жэлэй даабарие 2,5 жэл соо дүүргээд, ...74 оной түсэбэй ёһоор ажаллаһаар үнинэй.

Улаан-Үдын локомотивна депогой коллектив револю... ...онно ёһо заншалаа арьбадхан, арадай ажахын ашаа ...рэхэ табан жэлэй түсэб ые болзорһоонь һара үлүү... ...гээр урдшалан дүүргээ. Москвагай түрүү коллекти... ...удэй жэшээгээр 1974 ондо бэелүүлхэ зорилгоёо то... ...рхойлжо, гүрэнэй түсэбөөр хараалагдаһанһаа һураггүй ... ажал хэхэ арга боломжотой байһанаа элирүүлжэ, ...амжын түсэб абаһан юм. Коллективэй туйлажа бай... ... амжалтын эшэ үндэһэн юуб гэхэдэ, депогой партийна ...ганизаци хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөө... ...гэнөөр дэлгэрүүлһэн, хүдэлмэришэн нэрэ хүндэеэ хүн... ...хөөр, тэрэнээ дээрэ үргэн ябахаар коллективээ хү... ...үжүүлдэг байна.

...айхамшаг түүхэтэй, ёһо заншалтай болоһон локомотив... ...гон заһабарилгын заводой коллектив республика соо... ... онсо һуури эзэлнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ промышленна ...эн коллективүүдэй урган хүгжэжэ, мэдээжэ болобо... ...е, энэ заводой хүдэлмэришэд урданай мэтэ республика ...огоо хүндэтэй, нүлөөлхы үүргэтэй байһан зандаа. За... ...дой коллектив хүдэлмэришэн ангиин ёһо заншал арь... ...дхажа, баяжуулжа, нэрэ хүндыень улам дээшэнь үргэ... ... байһаар.

...Эндэ шэнэ ёһо заншал, үнэтэ үүсхэл гаргагдажа, бусад ...ллективүүдтэ дэмжэгдэнэ. Заводто ажаллахаяа ерэһэн ...ууу нүхэдтэ хүдэлмэришэн ангиин ёһо заншал дам... ...улан үгэхэ, хүдэлмэришэдэй бүлэдэ ороһыень баяр ...ололой оршон байдалда тэмдэглэхэ гурим тогтоогдоо. ...он жэлдэ үнэн сэхээр заводто ажаллаһан ахамад нү... ... залуушуулые даажа абаад, хүдэлмэришэнэй нэрэ хүн... ... хүндэлжэ һурахаар, тэрэнээ бодото хэрэгүүдээрээ ба... ...дхахаарнь өөһэдынгөө жэшээ дээрэ хүмүүжүүлнэ. Хү... ...лмэришэн ангиин ажалай алдар соло. габьяа ойлгохо, ...үужа абаха хэрэгтэнь заводой музей бага бэшэ үүргэ ...үргэдэг юм.

Мэргэжэлээ үе залгаламжалан дамжуулан абадаг, бүхы ...оорөө ажалладаг, эхэ эсэгынгээ уг зорилго бэелүүлхэ ...элэнтэйгөөр заводто ерэжэ, мэргэжэлтэй болодог хүдэл... ...ришэдтэй байһан туладаа коллектив алдар солоёо алда... ...гүй бэшэ аал? Үкинэй хүдэлмэришэд «заводой ветеран» ...һэн нэрэ зэргые хүндэлдэг, иимэ нэрэ зэргэдэ хүртэхые ...олдодог байна. Хуби заяагаа түрэл болоһон заводтоёо ...бохо, бүхы наһаяа заводтоо зорюулха гэһэн хүсэл ...мэлзэлтэй хүдэлмэришэд эндэ олон. Заводто олон жэл... ... ажаллаһан Н. Ошировай хүбүүн Анисим Николаевич ...широв эсэгынгээ хэрэг үргэлжэлүүлхэеэ эндэ ажалла... ...а ерээ һэн. Тэрэ юрын хүдэлмэришэнөөр ажалайнгаа ...итар эхилээ. Харин мүнөө заводой түрүү цехүүдэй ...ые толгойлжо ябана.

Хүдэлмэришэн нэрэ солоёо дурдуулжа, үнэн сэхээр ...аллаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэй ябаһан А. Н. Широв ...ллектив соо суурхаһаар үнинэй, партиин XXII съездын ...легадаар, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депу... ...аар һунгагдаһан, Эхэ оронойнгоо орден, медальнууд... ... хүртэһэн байха юм. Социалис Ажалай Геройн үндэр ...рэ зэргэ тэрэнэй ажалай габьяае гэршэлнэ.

«Минии ажал — минии һэшхэл, минии нэрэ хүндэ» ...нэ түрүү хүдэлмэришэд хэлэдэг. Тэдэнэр ажалдаа го... ...доһо гаргадаггүй, һайн шанартай продукци бүтээдэг. ...жалай, нийтын журам наринаар сахидаг. «Хүндэлэ... ...Тэмдэг» орденто «Электромашина» заводой коллек... ... эрхим шанарай Гүрэнэй тэмдэгтэ хүртэһэн электро... ...игательнүүдые бүтээһэнэй ашаар арадай ажахыда хоёр ...иллионһоо үлүүтэй нэмэлтэ олзо доход оруулһан байна. ...Заводой партийна организаци коллективэйнгээ дунда ...үмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулхадаа, хүдэлмэришэдэй ...рэ хүндые дээрэ үргэхэ, заводой тамгын нэрэ хүндын ...өө оролдохо, продукциин шанар һайжаруулха асуудал... ... ехэ анхарал хандуулна. Тиимэһээ хүдэлмэришэдэй ...онхинь үйлэдбэридөө эзэн ёһоор хандана, хамтын ...эргэтэ горитой туһа нэмэри оруулалсаха гэжэ оролдоно.

Хүдэлмэришэн ангиин тон хүндэтэй, харюусалгатай ...үгэ һайнаар ойлгоһон, коллективэйнгээ, фабрика, за... ...войнгоо нэрэ хүндын түлөө һанаагаа зободог хүдэлмэ... ...шэд үнэн сэхээр ажалладаг, даабаряа үлүүлэн дүүр... ...ог, һайн шанартай продукци бүтээдэг гээшэ.

...Хүнэй нэрэ хүндэ, һэшхэл гэһэн үгэ тон ехэ, гүнзэгы ...тай. Хүн бүхэн тэрээндэ хүрэмөөр ажаллаха, һайн ...һан хэрэгүүдээрээ нэрээ, түрэл коллективээ алдар... ...лха гэжэ оролдохо, анхарха, хамтын хэрэгтэ шадал ...ээрээ туһа нэмэри оруулха ёһотой.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

КПСС-эй Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленум 1973 оной декабриин 10-да нээгдээ.

«СССР-эй арадай ажахые 1974 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ нүхэр Н. К. БАЙБАКОВОЙ, «СССР-эй 1974 оной гүрэнэй бюджет тухай» СССР-эй финансын министр нүхэр В. Ф. ГАРБУЗОВАЙ элидхэлнүүдые хээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВ Пленум дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар Пленум дээрэ үгэ хэлэлгэ эхилээ. Нүхэд В. В. ЩЕРБИЦКИЙ — Украинын компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, М. С. ГОРБАЧЕВ — КПСС-эй Ставропольско крайкомой нэгэдэхи секретарь, И. И. БОДЮЛ — Молдавиин компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, П. Д. БОРОДИН — Автомобильнуудые бүтээдэг Московско нэгэдэлэй генеральна директор, А. Э. ВОСС — Латвиин компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секетарь, А. В. ГЕОРГИЕВ — КПСС-эй Алтайн крайкомой нэгэдэхи секретарь, К. Н. РУДНЕВ — Прибор бүтээлгын, автоматизациин хэрэгсэлнүүдэй ба хүтэлбэриин гурим хангаха министр, А. К. ЧЕРНЫЙ — КПСС-эй Хабаровска крайкомой нэгэдэхи секретарь үгэ хэлэбэд.

КПСС-эй ЦК-гай Пленум үргэлжэлһөөр.

XXIV ТҮСЭБТЭ ЮҺЭДЭХИ
ЭРШЭ · ШАНАР · ДЭЛИСЭ

Буряадай АССР-эй, Шэтын областиин, Яхадай АССР-эй ажалшадай социалис мүрысөөнэй 1973 оной январь-ноябрь һарануудай зарим дүнгүүд

Һалбаринууд	Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр			1972 оной энэ үеынхитэй сасуулхада (процентээр)		
	Буряадай АССР	Шэтын область	Яхадай АССР	Буряадай АССР	Шэтын область	Яхадай АССР
Промышленность						
Бүхы продукци	—	—	—	106	104	108
Продукци худалдалга	100,3	94	103	108	105	109
Ажалай бүтээсэ	99,8	94	102	104	104	107
Промышленна предприятинуудай хамтын тоо	197	232	189	—	—	—
Эдэнэй дундаһаа продукци худалдаха түсэбөө дүүргээгүй предприятинууд	64	49	39	—	—	—
Түсэбөө дүүргээгүй (процентээр)	32	21	21	—	—	—
Хүдөө ажахы						
Мал ажалай гол продуктнуудые бэлэдхэлгэ						
Мяхан	89	99,3	115	94	96	94
Һүн	93	104	114	101	114	110
Үндэгэн	105	106	122	110	112	150
Нооһон	97	105	—	96	104	—
Капитальна барилга						
Капитальна һомололгын хэмжээн (гүрэнэй һомололгоһоо хэрэглэгдэһэниинь)	90	90	106	97	99,7	113
Барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээн	95	95	113	99	99,1	104
Гэр байра ашаглалгада оруулалга	46	44	68	61	88	96
Өөһэдын хүсөөр бүтээгдэһэн подрядна хүдэлмэриин хэмжээн	96	95	112	100,5	101	112
Худалдаа наймаан						
Гүрэнэй ба кооперативна рознично худалдаа наймаанай эрьесэ (нэмэлтэ даабаритайгаар)	99,6	99	100,8	105	104	107
Ажалшадай хэрэглэмжэ хангалга						
Хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн	96	100,9	100,4	106	114	113

Буряадай АССР-эй статистическэ управлени

Александра Александровна Молчанова арбаад шахуу жэл Шэнэ-Бэрээнэй заһабарилгын заводто хүдэлнэ. Тэрэ олон жэл соо оролдосотой һайнаар ажал хэжэ, нилээд дүршэл шадабаритай болонхой. Халаан бүрнингөө даабари 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, хододоо һайн шанартай продукци гаргадаг. Эрхим һайнаар хүдэлжэ байһанайнгаа түлөө коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой эрхим токарь А. А. Молчанова.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

АРАДАЙ УРАН БЭЛИГТЭНЭЙ ҺАЙНДЭР

Россин Федерациин арадай театрнуудай, хүдөөгэй театральна коллективүүдэй зүжэгүүдые харалгын түгэсхэлэй шата декабриин 10-да оронoй ниислэл хотодо эхилээ. Энэ харалга СССР-эй байгуулагдаһаар табин жэлэй ойдо зорюулагдажа, хүдөөгэй уран бэлигтэнэй хаба шадабарие хараха бүхэроссин харалгын үндэһөөр үнгэргэгдэнэ.

Зүжэг наадануудаа Москвада табижа харуулха эрхэ туйлахын түлөө хизаарнуудай, областьнуудай, районуудай харалгануудта илаһан театральна 160 гаран коллектив һорибо.

Уран һайханай бүлгэмүүдэй артистнуудай репертуарта — түүхын-революционно, баатаршалгата-романтическа темэнүүдтэй зүжэгүүд манай мүнөө сагай байдал тухай, совет хүнүүдэй ажабайдал болон ажалда, аха дүү арадуудай бата хани барисаанда зорюулагдаһан спектакльнууд бии. Национальна драматурги уран һайханай бүлгэмүүдэй артистнуудай наадаанда шухала һуури эзэлнэ.

Энэ харалгые эхилхэ эрхэ Краснодарай хизаарай Павловска арадай театрта олгогдоо. Тус театр Кубаньдахи түрүүшын коммунануудан тогтонижолго тухай уран хурсаар хөөрэһэн «Хүдөө нютагтахи байдал» гэһэн зүжэг асараа.

(ТАСС).

Елена АМОСОВАГАЙ ХОЁР ТАБАН ЖЭЛ

Фурмановска ээрэлгэ-нэхэлгын № 2 фабрикын ээрэгшэ Елена Георгиевна Амосова 300 тонно утаһа ээрэжэ, Ивановска бүд нэхэгшэдэй дундаһаа түрүүлэн табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргэбэ. Табан жэлэй даабари болзорһоо урид дүүргэһэнэйнь энэ һалбари дотор ажалай эгээн дээдэ бүтээсэ туйлаһанайнь, эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилэн гаргаһанайнь түлөө СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указаар тэрээндэ Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоо.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев ажалай ехэ илалта туйлаһанайнь түлөө Е. Г. Амосовае КПСС-эй Центральна Комитедэй үмэнэһөө амаршалба.

(ТАСС).

...ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ОРОЛДОЛГООР

...ан-Үдын оёдолой фабри... ...оллектив элдэб хубсаһа ...юм. Һайн шанартай ...кци ехээр гаргажа, ...дай эрилтые хангаха ... эрилтэ хүдэлмэришэн ...й урда табигдана гээ... ...най фабрикын хүдэлмэ... ... ехэл оролдожо хүдэлнэ. ... бүриин даабари ... дүүргэдэг хүдэлмэ... ...эй тоо олошорно.

...ля Афанасьевна Просве... ...й даадаг оёдолой цехэй ...тив үндэр бүтээсэтэ ...раа фабрика соогоо ...жа байдаг. Энэ коллективтэ «Буряадай АССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ цех» гэһэн нэрэ соло олгогдоһон. Жэлэй эхинһээ дамжуулгын Улаан вымпел алдангүй абажа ябана.

Мастер Екатерина Никитична Павловагай даадаг участогай коллектив хубсаһа эрхим шанартайгаар оёжо байдагаараа мэдээжэ болонхой. Хэдэн удаа социалис мүрысөөндэ илажа, мүнгэн шангаар урмашуулагдаһан тус бригада мүнөө 1974 оной январь һарын түсэбөөр хүдэлнэ.

Ажалай түрүүшүүлэй оролдолго шадабариин ашаар һайн шанартай продукци ехээр гаргагдана. Фабрикымнай коллектив байгша оной арба нэгэн һара соо 4 миллион 497 мянган түхэригэй продукци худалдаха даабаряа 4 миллион 596 мянган түхэригтэ хүргэһэн байнабди. Ажалай бүтээсэ 12 процентээр дээшэлүүлэгдээ. Бидэнэр юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлэй даабари декабриин 27-до дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 50 мянган түхэригэй продукци худалдахаар абаһан социалис уялгала бэелүүлхэмнай лабтай.

М. БУЖИГЕЕВ,
Улаан-Үдын оёдолой фабрикын директор

ҺАРА СОО 25 МЯНГАН ТОННО

«Гусиноозерская» уурхайда 85-дахи шэнэ лава байгша оной сентябрь һара соо нээгдэһэн юм. Энэ лава соо нүүрһэ малтаха МКМ түхэлэй бүтээсэ ехэтэй комбайн тодхогдоһон байна. Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутат Василий Егорович Аношиной даадаг бригадын нүүрһэшэд шэнэ лава соо хүдэлжэ эхилһэн.

Василий Егорович олон жэл соо уурхайда хүдэлжэ, дүршэл шадабаритай болоһон хүн. Тиимэһээл ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шадана.

Эдэнэр техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа эхилээ. Энэ лава сооһоо сүүдхэдээ 810 тонно нүүрһэн малтагдахаар хараалагдаһан юм. Теэд Василий Егоровичын даадаг бригадын нүүрһэшэд сүүдхэдээ 1000—1100 тонно нүүрһэ малтажа, проектээр хараалагдаһан түсэбөө үлүүлэн дүүргэдэг болобо.

Энэ бригадын коллектив байгша оной октябрь һара соо 25800 тонно нүүрһэ малтаа гэхэ гү, али даабаряа 5550 тонноор үлүүлэн дүүргээ.

Шэнэ техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашагладаг болохо гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлжэ байнад. Тиигэжэ сүүдхэдээ дунда зэргээр 1293 тонно нүүрһэ малтадаг болоо. 85-дахи лава соо малтагдаһан 1 тонно нүүрһэнэй өөрынь үнэ сэн бэшэ лава соо малтагдаһан нүүрһэнэйхидэ орходоо аяар 2 түхэригөөр хямда байха юм. Шэнэ лава соо хүдэлһэн нүүрһэшэд һарадаа 580 түхэриг хүрэтэр салин олоно.

В. Е. Аношиной бригадада ажал хэрэгээ һайн мэдэдэг хүдэлмэришэд олон юм. Нүүрһэ малтадаг комбайнай машинистнууд Л. С. Калинин, А. Я. Колесников, Ю. А. Околокулак гэгшэд хамаг техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шадана. Эдэнэр декабрь һара соо бүри ехэ нүүрһэ малтажа, юһэдэхи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхээр зориг жонхой.

Л. СЛЮНКИНА,
СССР-эй журналистнуудай холбооной гэшүүн.

...БШАГАЙШУУЛ ТОДОРБО

...н-Сибириин түмэр ... Улаан-Үдын отде... ...ин хүдэлмэришэдэй ... дэлгэрһэн социа... ...мүрысөөнэй дүн һая... ...эгсолон гаргагдаба. ... замай станцинуу... коллективүүд арба ... һарынгаа даабари ...латайгаар дүүргэ... ...байба. Ашаа буулга... ...шьһон техникэ бү... ... ехэтэйгээр ашагла... ...олоо. Шэнэ онол ар... ...гэнөөр хэрэглэгдэнэ. Энээн дээрэһээ вагонуудта ашаан түргөөр тээгдэнэ, буулгагдана бшуу. Вагонуудай миин байха саг нилээд хороогдоһон юм. Хараалагдаһан түсэбһөө гадуур ашаатай 3000 вагон ябуулагдана.

Посольская, Новоильинск станцинуудай коллективүүд илангаяа һайн үрэ дүн туйлаба. Посольская станциин коллектив вагоной миин байха сагые 1,3 часаар хороогоо. Тиихэдэ Новоильинск станциин хүдэлмэришэд вагоной миин байха сагые нэгэ часаар хорооһон байха юм. Заудинск, Тимлюй станцинуудай коллективүүд муу бэшээр хүдэлжэ гараа.

Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллектив декабрь һара соо бүри габшагайгаар хүдэлжэ, юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхээр шиидэнхэй.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

БурАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Ц. Б. БУДАЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, научна болон журналистска ажал олон жэлдэ хэжэ ябаһанайнь түлөө СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин таһагай Буряадай филиалай ниитын эрдэмэй институтдай хэлэ бэшэг шэнжэлдэг секторэй ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ **Будаев** Цырендаша Бадмаевичые Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ

Улаан-Үдэ, Советүүдэй байшан.
1973 оной декабриин 11.

БурАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

НҮХЭР А. А. БАМБАРОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, партийна, совет болон хүдөө ажахын органуудта олон жэлэй туршада һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө «Сельхозтехникын» Сэлэнгын районно нэгэдэлэй партийна организациин секретарь нүхэр **Бамбаров** Александр Алексеевичые Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ

Улаан-Үдэ, Советүүдэй байшан.
1973 оной декабриин 11.

Парторганизацинуудай тоосоон ба hунгалта

ТҮСЭБ, УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭХЫН ТҮЛӨӨ

Ажалай Улаан Тугай орденто Улаан-Үдын авиационно заводой партийна комитедэй тоосоото hунгуулиин XII партийна конференци болобо.

Тоосоото үе соо заводой парткомой ябуулhан хүдэлмэри тухайда тэрэнэй секретарь Г. Д. БОНДАРЕНКО элидхэл хээ.

Партийна организациин хүсэ шадал тэрэнэй гэшүүдэй шэнжэ шанарhаа, хүсэлэл оролдолгоhоо болодог байна. Тиимэ hэн тула заводой партком энэ хэрэгтэ ехэ hаналаа табижа байгаа. Тоосоото үе соо заводой хүдэлмэрилэгшэдэй эрхимэй эрхим 139 хүн партида абтаhан байна. Тэдэнэй 72,6 процентнь хүдэлмэришэд юм. Ингэжэ заводой партийна организацида хамтадаа партиин гэшүүд 1421, гэшүүндэ кандидат 53 болонхой. Эдэнэр партийна эхин 51 организацида ороно.

КПСС-эй обкомой секретарь В. Г. БИРЮКОВ, партиин обкомой промышленно транспортын таhагые даагша С. М. ХАБАЛОВ конференцидэ хабаадалсаба. КПСС-эй горкомой нэгэдэхи секретарь А. М. БЕЛЯКОВ конференцидэ хабаадалсажа, үгэ хэлээ.

Заводой партийна XII конференци дээрэ партийна комитет шэнээр hунгагдаба. Партийна комитедэй секретарьнаар Г. Д. БОНДАРЕНКО, М. Г. УПХОНОВ, Ю. Г. ХОЛЩЕВНИКОВ hунгагдаа.

Конференци дээрэ элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэдэй тэмдэглэhэн hанамжа ажаглалтанууд тухайда доро үгтэбэ.

— Гүрэнэй түсэб, абаhан уялгануудаа дүүргэхын тулада манай коллективтэ социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй. ССР Союзай, Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойнуудай урда тээ мүрысөөн улам дэлисэтэй болоhон байна, — гээд элидхэлшэ Г. Д. Бондаренко тэмдэглэбэ.

1972 оной октябриин 1-hээ ажалай вахта соносхогдобо. Олон цехүүдтэ «Мастернуудай бүлэгүүдэй мүрысөөнэй дүрим» зохёогдожо, дүнгүүдые гаргажа байха комиссинууд байгуулагдаа бэлэй. Түрүү hуури эзэлhэн коллективүүдтэ гоёор бэшэhэн амаршалганууд, гээгдэжэ ябагшадта ажаглалта хээд, лохёогой тэмдэгүүд үлгэгдэдэг байба. 1, 3, 8, 16, 40-дэхи цехүүд, мастернууд П. И. Солдатов Н. И. Третьяк, П. Х. Хартиков, Б. А. Близнюк, А. М. Хомяков, В. М. Рубцов гэгшэдэй бүлэгүүд социалис мүрысөөндэ түрүүлбэд.

Эдэнэр бултадаа партиин обкомой, горкомой, райкомой ойн баярай Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагданхай.

ССР Союзай, Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаhан социалис уялгануудаа бэелүүлжэ, амжалта туйлаhанайнгаа түлөө заводой коллектив министерствынгээ, партиин обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, Верховно Соведэй Президиумэй, облпрофсоведэй ойн баярай Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаhан байна.

Хүдэлмэришэн бүхэнэй табан жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрhэн мүрысөөн ехэ удха шанартай байба. 1972 онhоо эхилжэ, иимэ мүрысөөн дэлгэрээд, энэ жэлдэ үргэлжэлүүлэгдээ. Хүдэлмэришэн бүхэнэй туйлаха ажалые бодотоор хаража (энээнэй урда тээ туйлаhан хэмжээень, ажалай бүтээсэ хэды шэнээн дээшэлүүлхээр бэ гэжэ хараадаа абажа), даабари үгтэдэг болоо. Ингэхэдэ, ажалшадай мүрысөөн тодорхой болоhон байна.

Байгша оной декабриин 1-нэй мэдээгээр заводой 700-аад хүдэлмэришэд юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэб - даабариие дүүргээд, 1974 оной тоосоогоор хүдэлжэ эхилбэ. Ингэжэ заводой олон цехүүд соо түрүү хүнүүдэй нэрэнүүд тушаа 3—3 улаан мүшэхэнүүдые хаража болоно. Үйлэдбэриин түрүүшүүл-коммунистнууд Т. И. Фёдоров, Н. Ц. Баторов, А. А. Шеглаев, А. Ф. Кузнецов, А. А. Зосин болон бусад эдэнэрэй дунда бии.

— Социалис мүрысөө тодорхойгоор эмхидхэхын тулада манай цехэй партийна организаци оролдоhон байна, — гэжэ конференциин делегат, 1-дэхи цехэй партийна организациин секретарь **П. И. Солдатов** хэлэбэ. Тоосоото үе соо манай цех 7 дахин түрүү hуури эзэлжэ, шанда хүртөө hэн. Олон коммунистнууд Ткаченко, Баторов, Шадрин болон бусад 1974 оной тоосоогоор хүдэлжэ байна. Энэ хугасаа соо партийна нэмэл суглаанууд үнгэргэгдөө. Социалис мүрысөө эмхидхэхэ тухай асуудал зүбшэгдөө hэн. Мүрысөө эмхидхэхэ, дүнгүүдыень гаргаха штаб байгуулагданхай. Коммунист Решеткин энэ штабые ударидана.

— Халаанай дүүрэхэдэ, мүрысөөнэй дүн гаргагдадаг юм, — гээд саашань нүхэр Солдатов үргэлжэлүүлбэ. Удаадахи үглөөгүүр хүдэлмэришэд ажалайнгаа дүн харадаг байна. Бүхы юумэмнай бултадаа hайн гэхын аргагүй. Журам эбдэхэ, архи ууха, ажалhаа хожомдохо ябадал үзэгдэдэг. Журам эбдэгшэ бүхэн нүхэдэйнгөө урда харюусадаг, тэдэниие улайлгадаг, сайлгадаг гэшэбди.

Делегат Солдатов шэнэ түхеэрэлгээр хангаха эрилтэ табиба.

Заводой партийна комитет, партийна организацинууд тоосоото үе соо үйлэдбэридэ, гүрэнэй түсэб, абаhан уялгануудаа бэелүүлхэ хэрэгтэ нүлөөгөө хэр үзүүлээ гэшэб?

Эдэ асуудалнууд партийна организациин анхаралда ходо байгаа. Цехүүдэй партийна организацинуудай суглаанууд дээрэ, партком дээрэ эдэ асуудалнууд оло дахин зүбшэгдөө. Заводой партком ямар нэгэн цехэй партийна организациин тоосоо зүблөөн дээрээ хэлсээ hаа, шиидхэбэри гаргаад орхидоггүй, харин тэрэ асуудалдаа дахин эрьежэ, шалгадаг hайн гуримтай байна. Жэшээнь, 1972 оной апрель hарада 16-дахи цехэй хүтэлбэрилгын онол арга тухай асуудал партком дээрэ зүбшэгдөө hэн. Цехэй начальник, коммунист Ю. Н. Васильев эндэ элидхэл хэhэн байгаа. Энэ асуудал бэлдэhэн комисси бии байhан дутагдалнуудые элирүүлээ. Цехтээ эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри hайжаруулха, хүтэлбэрилхы арга методээ нарижуулха гээд партком тогтоол соогоо зааhан байгаа. Энээнhээ хойшо жэл шахуу сагай үнгэрhэн хойно 1973 оной февраль hарада партком дахин эрьежэ, энэ асуудалаа хаража үзэhэн байна. Ингэжэ шалгаhанай hүүлээр лэ партком энэ асуудал дүүрэhэндэ тоолоҗо, хиналтаhаа гаргаа hэн. Энэ мэтээр заводой партийна комитедтэ, цехүүдэй партийна организацинуудта олон шухала асуудалнууд зүбшэгдэhэн байна гээд элидхэлшэ хэлэбэ.

Заводой дирекци, партком, партийна организацинууд тоосоото үе соо эрдэм, техникын дэбжэлтэ улам хүгжөөхын тулада ехэтэ оролдоо. Үнгэрhэн үе соо партком, партийна организацинууд энэ асуудал оло дахин хаража үзэhэн байгаа. Ингэжэ эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулhанай ашаар эрдэм, техникын хүгжэлтөөр хараалагдаhан даалгабари, уялгаяа завод бүхы дээрээ дүүргэжэ байнхай. 1972 ондо эрдэм, техникын хүгжэлтөөр манай заводто республикын семинар үнгэргэгдөө hэн.

Энэ хугасаада хүдэлмэришэдэй, инженернүүд, техникүүдэй хүсөөр шэнэ олон юумэн нэбтэрүүлэгдэнхэй. Ехэ мүнгэнэй шэнэ түхеэрэлгэнүүд, тэрэ тоодо программна управленитэй станогууд тодхогдонхой. Иимэ станогуудые табижа ашаглаhанай ашаар энэ жэлэй 9 hара соо 60 мянган түхэриг арьбалагдаа. Эрдэм, техникын ашаүрэ муусаа хэрэглэдэгшье цехүүд бии гэжэ энээнэй хажуугаар тэмдэглэлтэй.

Заводые технигээр зэбсэглүүлгэ тухай хэлэхэ зуураа цехүүд, hалбаринуудые шэнэлэн үргэдхэхэ талаар ехэ юумэн хэгдэнэ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Тиигээшье hаа, хараалагдаhан олон хэмжээнүүд, тэрэ тоодо гараар хэдэг хүдэлмэри бага болгохо, ажалай эрхэ байдал hайжаруулха мэтын хэмжээнүүд муугаар бэелүүлэгдэнэ, жэлhээ жэлдэ хойшолуулагдана. 700 мянга гаран түхэригэй тодхогдоогүй түхеэрэлгэнүүд хэбтэжэ байhаар зандаа. Хамhабариин хүдэлмэри мууса оңhожоруулагдана. Ĥалбариингаа бусад предприятинуудhаа энэ талаар завод ехээр гээгдэнэ гэжэ элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

— Техническэ таhагуудай партийна организацинууд техническэ дэбжэлтые хүгжөөхэ асуудалые хүдэлмэриингөө гол шэглэл болгон хүдэлжэ байдаг, — гээд конференциин делегат, техническэ таhагай партийна организациин секретарь **В. Демичев** хэлэбэ. Тоосоото үе соо техникэдэ хабаатай олон асуудалнууд партийна суглаанууд дээрэ зүбшэгдэhэн байна. Техническэ дэбжэлтээр жэлэй түсэб дүүргэгдэхэ. Инженер, техник бүхэн өөрын счёдтой байдаг. Техникэ нэбтэрүүлhэнэй ашаар алмагдаhан мүнгэн тэрээндэнь бэшэгдэдэг юм. Жэшээнь, конструктор А. Е. Лавровой счёдто 1282 түхэриг бэшэгдэнхэй. 1973 ондо Зүүн Сибириин технологическа институттай хамта нүхэр Лавров шэнэ түхеэрэлгэ зохёожо нэбтэрүүлээ. Энээнэйнь ашаар инструментальна цехтэ ажалай бүтээсэ дээшэлээ, проект табиха саг хороогдоо.

Программна управленитэй станогуудые нэбтэрүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Мүнөө 500 гаран ондоо зүйл иимэ станогуудта хэгдэдэг болоо.

Ухаалан зохёохо хүдэлмэри заводто үргэнөөр ябуулагдана. Байгша оной 11 hара соо 23-дахи таhагай хүдэлмэрилэгшэд 83 дурадхал оруулаа, эдээнэй 51-ниинь нэбтэрүүлэгдээ. Энэнь 25.690 түхэригэй арьбалалта жэл соо үгэхэ, харин түсэбhэй 25.000 түхэриг юм.

Бүтээжэ гаргадаг продукциин шанар hайжаруулха, үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ асуудал партийна организацинуудай, парткомой анхаралда ходо байдаг юм. «Шанарай үдэрнүүд» үнгэргэгдэдэг гуримтай. 1972—1973 онуудай туршада бүхы заводто, цехүүдтэ 50 дахин шанарай иимэ үдэрнүүд болоо hэн. «Эрхим шанарай цех, бүлэг» гэhэн нэрэ зэргын түлөө мүрысөөн цехүүдэй хоорондо үргэлжэлhөөр. Энээнэй ашаар продукциин шанар hайжарhан байна. Тиигэбэшье муу шанартай продукци гаргаха ябадал сүм усадхагдаагүй, захилшадай зүгhөө гомдол орohон шэгээрээ гэжэ элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

Энэ талаар хүн бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлхын тулада хүдэлмэри ябуулжа үргэлжэлүүлэгдэhээр. Найман зуу шахуу хүдэлмэришэдтэ продукцияа өөhэдөө тушааха эрхэ олгогдонхой. Нэгэдэхи цехэй хүдэлмэришэн-коммунист Н. Т. Шаглаев, 25-дахи цехэй М. Т. Васильев гэгшэд 16 жэл соо голодоhогүйгөөр хүдэлжэ байна. 14-дэхи цехэй слесарь-хабсаргагша, цехэй партийна бюрогой секретариин орлогшо О. П. Кудряшов 11 жэл соо өөрын тамгатай продукци тушаана.

Хүн бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ тухай тогтохо зуураа элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд станогууд, түхеэрэлгэнүүдые ашаүрэ ехэтэйгээр ашаглаха, журам hайжаруулха тухай хүдэлмэриин саг хиин талаар hалгаха ябадалтай тэмсэхэ, хүдэлмэришэдэй ходо hэлгэлдэхэ ябадал болиулха, мастернуудай үүргэ дээшэлүүлхэ тухайда тогтоhон байна.

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэри шангадхаха тухайда делегадууд **С. И. Исаев, В. А. Козлов, П. П. Соболев** гэгшэд тогтожо хэлэбэ. Ажал дээрэ hайнаар хүдэлдэгшье hаань, гэр бүлэдөө ямар бэ, үхибүүдээ хэр хүмүүжүүлнэб гэхэ мэтэ асуудалнуудые партийна организаци хүсэд анхарнагүй. Завод hургуулиин шефтээ абанхай. Теэд хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ехэ туhаламжа үзүүлэгдэнэгүй. Энэ хүдэлмэри шангадхаха дурадхал оруулагдаба.

Гол шухала продукци гаргаха гүрэнэй түсэб дүүргэхынгээ хажуугаар үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргаха талаар ехэ дутагдал бии гэжэ конференци дээрэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ. Иимэ эд бараанай үйлэдбэри бага болоҗо байна. 1972 ондо 8 процент байгаа hаа, мүнөө жэлдэ 5 процент болотороо хороо. Энэ шухала хэрэгые hайжаруулха эрилтэ мүнөө табигдажа байhаниинь бүгэдэндэ эли.

Эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри шангадхаха, мүрысөө эмхидхэхэ хэрэг улам hайжаруулха, партийна бүлэгүүдэй хүдэлмэри hайжаруулха тухайда элидхэлшэ, үгэ хэлэhэн делегадууд **И. П. Замиусский, В. Данкин, В. А. Близнюк, В. И. Тулухонов, Л. П. Булыгин, В. М. Газинский** гэгшэд тэмдэглэбэ.

Заводой партийна комитедэй тоосоото элидхэлээр конференци зохихо тогтоол баталан абаба.

Д. ЖУГДУРОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: авиационно заводой парткомой секретарь Г. Д. Бондаренко (баруун таладань) тоосоото элидхэл хэжэ байна. Зүүн таладань конференциин зал.

Н. ФЕДОТОВОЙ фото.

Улаан-Үдын локомотивна депогой хүдэлмэришэд hайн шанартай продукци ехээр гаргаха гэhэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлдэг. Олохон хүдэлмэришэд энэ зорилгоёо бэелүүлжэ шадана. Токарь Петр Никанорович Зык түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн юм. Энэ хүдэлмэришэн хододоо hайн шанартай продукци гаргадаг. Залуу хүдэлмэришэдтэ зүбшэл заабари үгэжэ, шадаха зэргээрээ туhалжа байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: токарь П. Н. Зык залуу хүдэлмэришэн Ж. Николаевта заабари үгэжэ байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

КОММУНИСТНУУД ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

Манай колхоздо дала гаран коммунистнууд, мүн 100 гаран комсомолшууд ажалладаг юм. Энэмнай горитой хүсэн гээшэ ааб даа. Энэ ехэ хүсые гүйсэдөөр хэрэглэхэ, зүбөөр эмхидхэн хүтэлбэрилхэ гээшэ шухала асуудал болоно. Партиин гэшүүдэй хахадhаа олонхинь ажахын гол hалбаринууд дээрэ, мал болон тараан ажалда хүдэлнэ.

Коммунист нэрэеэ үндэрөөр үргэн абажа ябаха ёhотойбди. Тиимэhээ түрүү зэргэдэ, бэшэндээ үльгэр жэшээ харуулан ажаллаха, туhалжа, заажа ябаха гээшэ манай уялга. Коммунист гээшэ гансал өөрынгөө хара ами хараад лэ ябаха ёhогүй ха юм.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, манай колхозой ажалшад бага бэшэ амжалта туйлаа. Жэшээлхэдэ, колхознай орооhото ургамалнуудай баян ургаса хуряан абажа, «Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдээ hэн. Мүн малшаднай яhала hайнаар ажаллажа гараа юм. Коммунистнууд Т. Занданов, А. Самбаев, В. Эрдынеев гэгшэд дээшэлүүлэгдэмэл социалис уялгануудые абажа, тэдэнээ дүүргэхын тулада ехэ шангалжа хүдэлоо. Эдэнэр 100 эхэ хонин бүхэнhөө 100—103 хурьга абажа, тобир тарганаар түлжүүлhэн, толгой бүриhөөнь гурбан килограммhаа дээшэ ноoho хайшалжа абаhан байха юм. Мүнөө үедэ үбэлжөөндөө оронхой, шэнэ жэлэй түл абалгада бэлдэжэ байна. Тиихэдээ нёдондонойнгоо туйлалтануудые арьбадхаха байhандаа тэдэнэр батаар этигэнэ.

Коммунистнууд ахалагша hаалишад С. Цыренова, Д. Балганова, Л. Базарова, Л. Ринчинова болон бусад социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана. Энэ гайхалгүй. Юуб гэхэдэ, эдэ нүхэднай жэлэйнгээ түсэбтэ даабарииe амжалтатайгаар дүүргээд, 1974 оной нэгэдэхи кварталай тоосоондо оронхой. Эдэ мэтын жэшээнүүдые дурдаха болоо hаа, олон ааб даа. Тиимэhээ колхозой коммунистнууд, үнэхөөрөө, түрүү зэргэдэ ябана, бэшэндээ үльгэр жэшээ харуулна гэжэ үшөө дахин дабталтай болоно.

Коммунистнууд П. Устиновай, Д. Найдановай тракторно-тараан ажалай комплексно бригаданууд байгша оной юhэ hарын дүнгөөр социалис мүрысөөндэ илаhанда тоологдожо, КПСС-эй райкомой, аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй, профсоюзай райкомой дамжуулгын Улаан тугта, нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртөө. Мүнөө үедэ бригадын гэшүүд техникээ заhабарилжа, ерэхэ хабарай тарилгада бэлдэжэ эхилээ. Мүн тараалан дээрэ саhа тогтоолгын ажал эмхитэйгээр ябуулагдана. Трактористнууд Д. Ахадаев, Б. Аранзаев гэгшэд нёдондо аймагай чемпионууд болоо hэн. Тэдэнэр баян дүй дүршэлөө залуу нүхэдтөө дамжуулжа, ерэхэ жэлдэшье энэ амжалтаяа алдахагүйе оролдохо юм бээз.

Мүнөө үедэ колхозой партком социалис мүрысөөнэй эмхидхэлые бүри hайжаруулхые оролдоно. Мүрысөөндэ илагшадые материальна болон моральна талаар урмашуулха хэрэгтэ, социалис мүрысөөнэй гурим соо хэлэгдэhэн пункт бүхэниие hайнаар дүүргэлгэдэ анхаралаа хандуулжа, дүүргэлтыень саг үргэлжэ шалгажа байха ёhотойбди гэжэ hайн ойлгоно. Тиимэhээ гансал hарын, кварталай дүүрэхэдэ энээн тушаа бодохогүй, харин долоон хоног, хахад hара бүхэнэй дууhахада дүнгүүд гаргагдажа, тэдэнь өлондо мэдээжэ болгогдожо байха юм. Энэ хэрэг hайнаар ябуулагдабал, манай үйлэдбэриин хэрэгтэ али зэргын ехэ туhа хүргэхэ байhаниинь тон эли ха юм даа.

Уланай колхозой коммунистнууд энэ жэлэй удха шанарыень hайн ойлгожо байна. Тиимэhээ эдэбхи үүсхэлээ улам бүри бадаруулан, урдаа табиhан зорилгонуудаа саг соонь дүүргэхые оролдон ажаллана бшуу.

Г. БАДМАЕВ.
бригадын партбюрогой секретарь.
Баргажанай аймаг.

КОМСОМОЛОЙ КОНФЕРЕНЦИ

Хойто-Байгалай аймагай комсомолой организациин XXVI конференци болоҗо үнгэрөө. Комсомолой 33 эхин организацинуудай hунгаhан 96 делегат Нижнеангарск тосхондо сугларжа, тоосоото үедэ хэhэн ажал хэрэг тухайгаа хэлсэбэ.

Тоосоото элидхэл ВЛКСМ-эй Хойто-Байгалай райкомой бюрогой гэшүүн Людмила Непомнящих хээ. Элидхэл зүбшэлгэдэ комсомолой территориальна организациин секретарь Сергей Рассокин, «Победа» колхозой комсомолой комитедэй секретарь Виктор Гончаров, загаhанай заводой комсомолой организациин секретарь Александр Хамзин болон бусад хабаадалсаа.

Конференциин хүдэлмэридэ КПСС-эй Хойто-Байгалай райкомой нэгэдэхи секретарь П. И. Бутковский, ВЛКСМ-эй обкомой бюрогой гэшүүн Ю. А. Жербаков хабаадалсаа.

Райкомой нэгэдэхи секретаряар В. В. Старков hунгагдаhан байха юм.

П. ЗЕЛЕНОВСКИЙ,
ВЛКСМ-эй райкомой секретарь.

КПСС-эй райкомуудhaa мэдээсэнэ

ЭЭЛЖЭЭТЭ ХЭШЭЭЛ

ДЕПУТАДАЙ ҮД…

Р. ЦЫМПИЛ…
КПСС-эй райком…
таhагые даа…
Хэжэнгын аймаг.

ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНА…

ОЛОН ҮНДЭҺЭ ЯҺАТАНАЙ ажаhуудаг манай орон дотор национальна асуудалые шиидхэлгэ — Коммунис партиин гайхамшагта туйлалтануудай нэгэн болоно. КПСС ленинскэ национальна политика сэхэ шууд баримталан, СССР-тэхи олон арадуудай хоорондо ёhото аха дүүгэй хани барисаа байгуулха, интернационализмын гол ёhонуудые нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ түүхэтэ зорилгоёо бэелүүлээ. Социализм байгуулгын үедэ, коммунизмын үндэhэ hуури табижа байгаа мүнөө сагта партиин гаргаhан ехэ оролдолго хүсэлэлгын ашаар совет патриотизмын пролетарска интернационализмын сургал бодолоор нэбтэрhэн шэнэ нэгэдэл — совет арад урган мандаа.

Хүнүүдые интернациональна бодолтойгоор хүмүүжүүлхын тула партийна организацинуудай ябуулдаг хүдэлмэри коммунис сургал нэбтэрүүлхэ бүхы хэмжээ ябуулганuудтай нягта холбоотой.

Энэ статья дотор интернациональна, атеис (бурхан, шажаниие буруушаадаг үзэл сурталтайгаар) хүмүүжүүлгэ тухай, мүн национализм ба шажанай үлэгдэлнүүд тухай хэлэгдэхэнь.

ЭЛДЭБ ЯНЗЫН шажанууд үндэhэ яhанай илгаа баримталдаг үзэлые хододоо дэмжэн дэбэргэдэг, арадуудые «hүзэгтэн», «буруу бодолтон» гэхэ мэтээр хубааридаг байhан юм. Тэрээнhээ уламжалан, арадууд үеын үедэ хоорондоо эбгүй, зүришэлдэдэг байгаа.

СССР-тэ национальна асуудалай шиидхэгдэhэн, арадуудай хоорондо социалис, интернациональна хани барисаанай бэелүүлэгдэhэн ушар юу харуулнаб гэхэдэ, шажанай, церковиин нүлөөнhөө общественный ажабайдалай сүлөөрhые, бурханда hүзэггүйгөөр олониитын хүмүүжүүлэгдэдэг болоhые гэршэлнэ. Энэ туйлалта тон ехэ удха шанартай.

Совет засагай түрүүшын үдэрнүүдhээ шажанай ба националис эмхинүүд хоорондоо үгэсэн, үмэглэлсэдэг, туhалалсадаг болоhон байна. Национализм шажанай үзэл номнолтой тааралдан, тэрэнэй эмхинүүдээр дамжуулжа, сэhэдынгээ үндэhэ яhатаниие дээрэ үргэхэ, бусадые илгаха, хуушанай муу гуримм заншалнуудые сахиха гэжэ номнодог байба. Шажан хадаа хүнүүдэй национальна мэдэрэлые хэрэглэн, тэрэниие шажан мүргэлтэй холбон, гээгдэнги үзэлтэй зарим совет хүнүүдые мэхэдээ оруулдаг байhан юм. Олон үндэhэ яhатанай хоорондо шэнэ, социалис хани холбоогой дэлгэрэн мандахада, энээндэ мухар hүзэгтэй санаартанай тэрээндэ дурагүйлхэhэн, эсэргүүсэhэн ушар гайхалгүй. Тиимэhээ национальна асуудал шиидхэхэ зорилготой гүрэнэй, ажахын, соёл гэгээрэлэй хэмжээ ябуулганuудые бэелүүлхэдээ, совет хүнүүдые шажанай нүлөөнhөө хахасуулха атеис хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулалсаха шухала.

Шажан урдань совет хүнүүд интернациональна хүмүүжэлдэ hаад ушаруулдаг байhан гээд ойлгожо болохогүй. Үндэhэ яhанай илгаа гаргадаг ябадал, шажанай үлэгдэлнүүд мүнөөшье бии байhыень хараадаа абаха хэрэгтэй. Ангиин үндэhэгүй болоhон, социальна дэбжэлтэhээ уламжалан, hүнэхэ туйлдаа хүрэhэн шажан ба национализм хамтын хүсэлэлгөөр нүлөөгөө хамгаалха, улам үргэдхэхэ hэдэлгэ гаргана. Гэхэ зуура, шажанай удамаршад, үндэhэ яhанай илгаа гаргаха дуратай зарим этэгээдүүд энэ хэрэг даншьс бэлэн бэшэ гэжэ ойлгодог болонхой. Национальна асуудалай шиидхэгдээд байхада, шажан гээшэ хүн бүхэнэй хубиин хэрэг гэжэ соносхогдоhоной hүүлээр национализм шажан хоёрой хоорондохи үнинэй холбоон таhараад, тэрэнь алинайньшье hүнэн барагдаха шалтагаан нүхэсэл болоо. Тиимэhээ церковнигууд, үндэhэ яhанай илгаа баримталха үзэл шүнаhан хүнүүд тэрэ холбоое али болохо аргаар hэргээхэ, национализмын hүзэг бишэрэлэй нэрээр далдалха, шажаниие үндэhэ яhанай үзэлөөр халхалаад, өөhэдынгөө хорото нүлөөе бэхижүүлхэ гэжэ оролдоно.

Манай ороной олонхи зон мүнөө мухар hүзэгhөө мултаранхай. Иимэ ушар байдалда шажанай эмхинүүд ехээр доройтобошье, гээгдэнги үзэл бодолтой хүнүүдтэ түшэглэн, шажаниие ямар нэгэн үндэhэ яhатанай мухар hүзэгтэй холбожо, арадуудай түүхэдэ ехэ үүргэ дүүргэhэн юм гэжэ харуулха, шажанай зарим санаартаниие национальна өөрсэ шэнжые шуналгатайгаар хамгаалагшад байhан гэжэ харуулхые оролдоно.

Шажанай үзэл суртал ба тэрэнэй эмхинүүд национальна харилсаан хоёрой хоорондын холбоон түүхын, бодол мэдэрэлэй талаар унги hабагшатай байдаг. Элдэб наукануудай олохон ушарта янза бүриин үндэhэ яhатанай нютагжан hуурижалгатай холбоотойгоор таранхай байдагынь элитэ. Тиин мухар hүзэгтэнэй шажан мүргэлынь ямар нэгэ нацида гү, али нацинуудай түрэл саданай hэлбэндэ хамаатай байдаг байhан. Шажанай олохон эмхинүүд, церковнуудые «национальна» түхэл шэнжэтэй болгохо гэжэ оролдодог байhан, оролдодог байhаар. Үшөө нэгэ талаарнь абажа харабал, революциин урда тээхи хаанта засаг ородой православна церковиин зонхилхы үзэл сурталые үмэглэн дэмжэдэг, «ондоо мүргэлтэн» тушаа hэжэгтэйгээр хандадаг, шажанай ба националис зүришэлдөө дэбэргэдэг байгаа.

Энээниие үндэhэ баримта болгон, али нэгэ шажан мүргэлдэ хамаадалга — үндэhэ яhатадай илгаатай гол шэнжэнүүдэйнь нэгэн болоно гэhэн ойлгомжо hүзэгтэнэй ухаан бодолдо шэнгээхэ гэжэ шажанай санартад үнинhөө хойшо эрмэлзэдэг байhан юм.

Хэрбээ хэн нэгэнэй «элинсэг хулинсагайнгаа» шажан мүргэлые буруушаагаа hаань, үндэhэ яhатандаа урбаба гэжэ тоолодог, гансал өөрын үндэhэ яhатанай тала харадаг ябадал буруушаагаа hаань, шажан мүргэлдөө урбаба гэжэ гэмнэдэг байгаа. Хэдэн зуун жэлэй туршада номногдоhон энэ мунхаг ойлгомжо мүнөөшье зарим нэгэн hүзэгтэнэй толгой соо үлэнхэй байhаар.

Советскэ Союзай арад зоной ажабайдалда харша мухар hүзэг ба ойлгомжонуудые олоной дунда үлөөхэ, бэхижүүлхэ гэжэ эрмэлзэн, церковнигууд ба сектантнууд хэдэн зуун жэлдэ үргэлжэлhэн шажан мүргэлэй гуримуудые үндэhэ болгодог байна. Юундэ тиигэнэб гэхэдэ, хүнэй түрэhөөр үхэхэ хүрэтэрхи үе соо hүзэг бишэрэл ямаршье үндэhэ яhатанай ажабайдалда ехэ нүлөө үзүүлдэг байhан, тэрэшэлэн ксендз, мулла гэдэгүүд үзэл бодолой, гурим заншалай талаар дээдын судья шэнгеэр аршалдаг байhан, мүнөөшье капиталис оронуудта тиигэдэг юм.

Шажанай элдэб олон hайндэрнүүд, ёhолол гуримууд ба хурал мүргэлнүүд хэдэн зуугаад жэлэй туршада бии болоод, хүн бүхэнэй бодол мэдэрэлдэ бүхөөр хадуугдажа, хүниие шажан шүтэлгын боогоол болгоhыень атеистнүүд хараадаа абаха ёhотой. Мүнөөшье манай орон дотор хи зарим хүнүүд шажанай элдэб гуримуудые сахиhаар байдаг.

Национализмые шажанай халха нэмэргэhээнь hалгааха, үндэhэ яhатанай тала хараhан хэбэр үзүүлдэг шажанай хуурмаг номнол элишэлхэ зорилготой интернациональна, атеис хүмүүжүүлгэ hанаhанда хүрэхөөр я… данагүй.

Совет патриотизмы… хые буруутаар ойлго… арадуудай хани бари… үзэл бодолтойгоор со… нүүдые хүмүүжүүлхэ… тэ hаад ушаруулна… тизм тухай хэлэхэдэ… нэй интернациональна… удха шэнжые онсол… дэглэхэ шухала. Гэхэ… зарим ушарнуудта… патриотизм тухай… гээшэбди гээд рев… урда тээхи ямар… дай байдалые Манай… лэй зүгhөө үлүү гар… тадаг ушарнууд ү… Уран зурагай искусс… лаар зарим журналну… таарахагүй хараа бо… римтална. Тэдэ жур… номер бүхэндөө шаху… ханай дүрэ, сүмэ хи… зурагуудые гаргана… гэдые соёлой дура… зүйлнүүд мэтээр hай… руулха hэдэлгэ гарга… жан гээшэ соёл бо… лой хүгжэлтэдэ ш…

СЭЛМЭГ ШАРАЙ

Очерк

— Алтан дэлхэйе хараха-ябаха заяан хүндэ бү... аг. Би бэеэрээ үзэһэн ха... игэжэ хэлэнэб даа. Тии... оршолондо дайрагдаһан ...үдтэй ушархадаа, зүр... үбдэдэгби. Теэд эмшэ ...итэ гартанай гүн бэли... оролдолгын хүсөөр хара... үй хүн хараха болодог, түрэһэн жаргалаа эдлэ..., — гэжэ һаяхан РСФСР-... габьяата артист, мэдээжэ ...шан Абида Арсалановна уулзахадамнай хөөрөө. — Би залуу ябахадаа, ...дэ ажаһуудаг Макаров ... суута бэрхэ врачта ар...уулһан хүм. Һүүлээрнь ...Үдэдэ һурадаг болохо... Екатерина Михайловна ...форовагай харууһан доро байгаа бэлэйб. Тэрэнэй ...долго, заабари, эмшэл... нюдэнэйм хараа тог...жорһон, һайжарһан юм, — гээд тэрэ саашань хөө...дөө, Екатерина Михай...ада туһалуулһан мэдэ... олон хүнүүдээ дурдаба. ...энэйнь дунда Буряадта... ажаһуудаг зонһоо гад..., хүршэ область, хизаар...дһаа, холын хото горо...дһаа ерэһэн элдэб мэргэ...лтэд, эрдэмтэд, мэдээжэ ...нүүд дурдагдаа.

Энэ хөөрэлдөөмнай Буря...АССР-эй, РСФСР-эй мэ...жэ врач Е. М. Никифоро... тухай зугааһаа эхилээ. Ушар юуб гэхэдэ, нимэ ...дэжэ, олондо туһалһан, ...д зондо хүндэтэй болоһон ...нүүдэй наһанай, ажаяба...лай шатанууд, түйлалта..., бүхы олонии... үйлэ хэрэг болодог шуу. Үнгэрэгшэ үдэрнүүдтэ Екатерина Михайловна нилээд олон хүнүүдһээ амаршалга абаа, харин Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: «Республикын элүүрые хамгаалгын органуудта олон жэлэй туршада һайнаар хүдэлһэнэйнь, нийтын ажал ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө, түрэһөөр 70 наһа гүйсэһэнэйнь дашарамдуулан, Улаан-Үдэ хотын 3-дахи больницын врач-офтальмолог Никифорова Екатерина Михайловнае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха».

Тус Указ уншахада түүхын түрүүн 70 наһа хүрэһэн аад, тиимэ харюусалгатай ажалда яажа хүдэлнэ гээшэб гэһэн бодол түрөөдхилтэй болоно. Екатерина Михайловнатай дүтэ харилсаһан хүнүүд энээниие ойлгожо ядахагүй, харин мэдэхэгүй хүнүүдтэ нэгэ бага дэлгэрэнгыгээр хөөрэлтэй.

Тэрэ Буряадта аяар дүшэн табан жэлэй саада тээ, 1928 ондо Эрхүүгэй университедэй медицинын факультет дүүргэжэ ерэһээр хүдэлнэ. Манай республикын хүн зоной тэрэ үесын байдал мэрита үбшэнүүд, нюдэнэй гэмтэлгэ үзэгдэхэгүй тооной бэлоо. Эгээн хүндэ глаукома мэтын үбшэнүүдшье сухарижа байнхай. Эрдэм, дүршэл ехэ болоо, хүдэлхэдэ урматай болоһон саг лэ даа...

Энэ хэлэгшээ Екатерина Михайловна бэеэрээ гэршэлжэ ябана. Дала наһатай болоһон аад, нюдэ аргалха харюусалгатай ажалда хүдэлхэ гээшэмнай хомор үзэгдэдэг ушар ха юм. Гэбэшье тэрэ бүри харюусалгатай ажалнуудта — поликлиникэнүүдые, больницануудые даагшаар ажаллаа, нийтын хүдэлмэридэ эдэбхитэй хабаададаг һэн. Ажалшадай депутадуудай Соведэй депутадаар оло дахин һунгагдайһан байха. Е. М. Никифоровагай ажал, оролдолгые манай совет правительство үндэрөөр сэгнэнхэй. Тэрэнэй сээжые нэгэ Ажалай Улаан Тугай, хоёр Хүндэлэлэй Тэмдэг орден, арбаад медаль шэмэглэдэг. Элдэб баяр баясхаланда, шангуудта, Хүндэлэлэй грамотануудта хүртэһэниинь тоогүй.

Хүн зондо хүргэһэн туһаншье тоогүй олон болонхой. Харахаа болиһон хүнүүдые аргалжа эдэгээһэн, баярлуулһан тухайнь дуу, ном бэшэхээр байха юм. Екатерина Михайловнада элдэб дээжэ һэн ааб даа. Үгытэй ядуу байдалай, баяд ноёдой дарлалтын, лама бөөнэрэй зоргоороо аашалалгын хойшолонгууд хүсэд һалаагүй байгаа.

— Үбшэн нюдэндөө хүйтэн уһа бү хүргэ гэжэ захиһаар байтар, тэрэ аргалжа байгша хүмни ламада ошожо, «аршаан залаад», тэрээгээрээ нюдөө угаажа, үбшэнөө бүри һүжэрөөдэг һэн, — гэжэ Екатерина Михайловна хөөрэнэ. — Тиимэһээ ганса аргын хүдэлмэри ябуулдаггүй, гэгээрэлэй, соёлой хүдэлмэриин түлөө оролдодог һэм. Жэшээнь, Буряадта минии ябаагүй нютаг гэжэ үгы, лекци уншаагүй газарни байхагүй. Зарим үбшэнтэниие угаарнь бултынь мэдэдэг һэм, — гээд, тэрэ саашань хөөрэхэдөө, иигэжэ нэмэбэ. — Мүнөө нюдэнэй халдабатэмдэглэл бии. Тэдэ дэбтэрнүүд соонь хэһэн операцинуудынь бэшээтэй. Эдэнь һүгэдэмэ, айхабтар тэмдэглэлнүүд даа. Тэрэ аяар 10 мянга гаран хүнэй нюдэндэ операци хэһэн гэхэ гү, али эритэ мэсээр гар хүрэжэ аргалһан байна бшуу!

— Бусад аргануудай туһа хүргэхэбо болихододол эритэ мэсээр гар хүрэжэ аргалагдадаг ааб даа. Минии урда тээ манай Буряадта Владимир Носов гэжэ нэгэл врач нюдэндэ операци хэдэг байһан юм, — гээд, Екатерина Михайловна хөөрөөгөө саашань үргэлжэлүүлээ. — Тиихэдэ нюдэнэй врачнаршье үсөөн байгаа юм. 1926 онһоо Гофман гэжэ нэгэ врач хүдэлөө һэн. Тэдэ нүхэд Буряадта үни ажаллаагүй. Удаан саг соо гансаараа хүдэлөөб. Заримдаа хүдэлмэрини саг гээшые мэдэхэгүй ябааб даа. Ажалдааш байхадамни, гэртээш һуухадамни хүнүүд ерэжэл байха, һүнишье һаань, үдэршье һаань — хамаагүй хүдэлэгшэ һэм. Нигэжэ тэрэ урмашан һанаа алдана. — Бурханай хайраар бэе һайнтай байгааб. Наһан соогоо нэгэ дахин лэ үбдэһэн хүм. Мухар гэдэһэнэй санха болоод, тэрэнээ абхуулжа, зургаан үдэр больницада хэбтээ һэм. Бэшэ «бюллетеньдэ» гараагүйб. Мүнөө дала наһатай бологдобол даа. Теэд би хүгшэрөөб гэжэ һананагүйб. Ажални, дүршэлни хүн зондо туһа асарха байхадань гэртээ һууха гээшэ нүгэл шэнги һанагдадаг...

Екатерина Михайловнагай энээхэн «нүгэл» гэжэ үгэ дурдаадхихалаар, саашань хөөрэлдөөгөө буряад хэлэн дээрэ үргэлжэлүүлбэбди.

— Сэхынь хэлэхэдэ, — гэбэ тэрэ. — Иимэ удан сарюун ябаһамни, бэеын хүнгэн, һайн байһамни аргалһан хүнүүдэйм юрөөл бэшэ гү даа гэжэ һанадагби. Хэды олон хүн энэ хоёр гарымни барижа, — тэрэ нарин ута хуруунуудтай, шүрбэһэлиг зөөлэн аад, ямар бэ даа нэгэ тусгаар һайхан, һүгэдэмэ гараа харуулба, — баярые хүргэхэдөө «удаан наһа наһалаарай, жаргалтай ябаарай, энэ наһандаа зоболон бү үзөөрэй, олон хүүгэдтэй болоорой» гэжэ юрөөгөө гээшэб!.. Тэдэ үгэнүүдынь минии үнгэрөөгүй бэшэ аал даа! — гээд, һанаа алдаба. — Эдэ баяр баясхалан юрөөһэн үгэнүүд хорин табатай айдар залуу ябахаһаамни эхилээд, энэ хүрэтэрни наһанайм дахуул болоогшо...

Нигэжэ Екатерина Михайловнагай хэлэхэдэнь:

— Ажалай, наһанай жаргал эдлэһэн хүн одоол Та байнат даа! — гэжэ һанаһанаа дуугаржархибабди.

— Нээрээшье даа, — гэжэ тэрэ харюусаба. — Һайн нүхэртэй болоо һэм, хоёр хүбүү, нэгэ басага түрэжэ үндылгөөб. Ехэ хүбүүн Леонидни авиационно заводой цехэй начальник, инженер юм. Бага Володимни техник, Лена басагамни врач. Дүрбэн аша хүбүүтэйб, нэгэ аша басагатайб...

Тэрэ үшөө саашань шабинараа тоолобо, тэдэнэйнгээ амжалтаар омогорхобо. Манай Буряадай республикын мэдээжэ врачнар Г. Петрова, З. Громышева, С. Зарбаева, Н. Боянова болон бусад Е. М. Никифоровае багшамни гэжэ тоолодог. Тэрэнэй һургаһан нюдэнэй жара гаран врач Советскэ Союзай элдэб хотонуудта хүдэлнэ. Баһа нэгэ шабинь, Улаан-Үдын медучилищиин директор Т. Машкович ерээдүй врачнарые бэлдэлгэдэ хубитаяа оруулна.

Сэхыень хэлэхэдэ, Екатерина Михайловнагай ажаябадал нилээдхэн үндэһэтэй, удхаараа, аша туһаараа сэгнэшэгүй ехэ, нарата һайхан огторгой мэтэ гүн, сэлмэг.

Иимэ хүнтэй хөөрэлдэһэн бидэнэйшье шарай нилээд сэлмэг болонхой, хүсэл зоригнай баяжанхай үлөө һэн.

Тэрэнэй олон тоото нүхэдэй үгөөр:

— Ута наһа, удаан жаргал эдлэгты! — гэжэ бидэшье мүнөө 70 наһанайнь ойгоор дашарамдуулан, арад зоной аша туһада хүдэлжэ ябаһан энэ хүндэ юрөөл баринабди.

Д. ЭРДЫНЕЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдэ хотын 3-дахи больницын врач-офтальмолог Е. М. Никифорова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТЕАТР

ИНАГ ДУРАН ТУХАЙ ДОМОГ

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театр мэдээжэ хальмаг уран зохёолшо Алексей Балакаевай «Эхын нангин дуран» гэжэ зүжэг һая табижа, олон тоото харагшадые ехэтэ баясуулаа.

Домогой удхаар бэшэгдэһэн энэ зүжэгыень мэдээжэ ород совет драматург Виктор Розов оршуулһан юм. Уданшьегүй ороной олон театрнууд энэ зүжэгөөрнь һонирхожо, табижа эхилээ һэн. Тиигэжэ Барнаулай драмтеатр тэрэниие найруулан табижа, магтаал һайшаалда хүртөө бэлэй. Тэрэшэлэн Астрахань, Волгоград, Камышин, Чебоксары, Махач-Кала хотонуудай театрнууд табихаар бэлдэжэ байна. Энэ зүжэгөөрнь һонирхоһонииньшье ойлгосотой. Эхэнэр хүнэй эгэршэгүй хүсэтэй, сэлмэг һайхан инаг дурые магтаһан урданай домогые найруулжа, хэзээдэшье унтаршагүй тон шухала асуудал уран зохёолшо онсо өөрынхеэр харуулаа бшуу. Тон иимэ гү, али удхаараа дүтэрхы үльгэр домогууд олонхи арадуудта бии гээшэ. Хэды тиигэбэшье «Эхын нангин дуран» өөрын онсо шэнжэтэй, маяг хэлбэритэй.

Энэ зүжэг найруулан табиһан Ц. Ц. Цыренжапов, рольнуудтань хабаадаһан бүхы артистнар гол зорилгоёо тон зүбөөр ойлгожо, харагшадай үнэншэмэ һонинoop харуулаа. Уран шэмэглэлэй, аялга хүгжэмэй талаар тодо хурса, одоо зүрхэ сэдьхэл бадаруулмаар. Тиихэдэ артистнар рольнуудтаа тон наринаар, харюусалгатайгаар хандажа, онсо өөрын түхэл шэнжэтэй, абари зантай образуудые харуулхые оролдоо. Тиимэһээ һайн һайхан юумэнэй хэзээдэшье үхэлгүй, муу юумые ходо илажа гарадаг гэжэ ойлгонобди.

Хилэн хүшэгын хоёр тээшээ һолжорон нээгдэхэтэй адли харагшад һэр-мэр гэлдэжэ, үльгэр домогой орон нютагта айлшалһан шэнги болоно. Хальмаг орон үнэхөөрөөшье гоё һайхан, хододоо зулгы намжар зунай дунгяаржа, ногооржо байһан шэнги һанагдана.

Уран зурааша В. Тевелев Хальмаг ороной байгаалиие зүжэгэй удхада тааруулан зураа. Энэниинь һайшаамаар. Гүлмэр залуу Пүрбэ (артистнар М. Елбонов ба К. Мункуев), Минджя басаган (артистнар М. Зориктуева ба Г. Жапхандаева) гэгшэдые харахада атаархамаар, сэлмэг һайхан инаг дуранай түлөө хара муухай хүсэнтэй эрэлхэг зоримгойгоор тэмсэнэ. Сэнхир номин огторгой бөөн хара үүлээр бүрхөөгдэжэ, залинта аадарай наярхатай адли үнэөхи хара муухай хүсэн хоёр дангина боложо гарана. Шарабтар Дангина (артистка С. Бубеева) Харабтар Дангина (артистка Ц. Базарон) хоёр Шарка гэжэ хүгшөөгэй ударидалга доро ендэр дээрэ гаража, хара муухай хүсэлөө бэелүүлхые оролдоно. Эдэнэрэй рольнуудта наадаһан артистнар бэлиг шадабаряа гүйсэд һайнаар хэрэглэжэ, онсо өөрын шэнжэтэй образ харуулна.

Режиссер Ц. Цыренжапов зүжэгэй байгуулалтые онсо өөрын хэлбэритэй болгожо, артистнарай наадахада ульгам ходорхой, гүйсэтэй болгоо. Жэшээнь, Пүрбын аймшагтай муухай зүүдэ харaһан хөөрөөень режиссер болдюулаад, зүжэгэй саашанхи үйлэ хэрэгые зүүдэнэй маягаар хүгжөөлгэнэ. Зүжэгэй түгэсхэлдэ эдир залуу Пүрбэ Минджя хоёрые үшөө дахин һайхашаан харанабди.

Хара сагаан хоёрой тэмсэл нилээд һониноор харуулагдана. Минджя Пүрбэдэ тон хэрэгтэй эм дом бэдэржэ, газар дэлхэйн захада хүрэтэр ябана. Эгээл эндэ газар тэнгэри хоёр ниилэжэ, Минджя гэдэргээ бусахадаа нилээд зобоно. Ургы сэсэгээр надхама гоё һайхан Бүмбын орондо хүрэхын тула сэсэ мэргэниие буляалдажа, һэлмэ далайжа байгаад тэмсэнэ бшуу. Эгээл бэрхэшээлтэйнь гэхэдэ, хара муухай һанаатай Шаржын мэхэдэ ороһон Пүрбэ хүбүүнэй зүрхэн дүлэтэн соробхилжо, басаганай харгы замые тээглэн хаана. Теэд Пүрбэ хүгшөөгэй гарһаа сүлөөрхэ шадалгүй, зобохо, тулиха ушартай болоно.

Шарка — Н. Токуренова үнэхөөрөөшье мэхэтэй, хара муухай һанаатай, хэрзэгы шэрүүн аашатай. Тиигэхэ мүртөө һаймһарха, хүнэй хүлдэ мүргэхэһөө нааша гүйха, инаглан мээхэйрхэ, хубалза ха юм. Тиимэһээ Пүрбые ээз эхигүй худхан һамаргажа, муухай юумэ хэхыень түлхинэ. Артистка эндэ бэлиг шадабаряа гүйсэд һайнаар хэрэглэжэ, хоёр һанаатай хүнэй абари зан нилээд үнэншэхөөр харуулаа.

Артист М. Елбонов Пүрбын уйдхар зоболонгые зүрхэ сэдьхэл уяруулмаар наадажа гаргаа. Зүгөөр энэ образ эгээл орёо хүшэр, тиимэ бэлээр тодоруулан гаргахаар бэшэ янзатай. Тиигэбэшье бэлигтэй залуу артист оншыень оложо, доторой аргагүй гүнзэгы, зангилаатай шанга образ зураглажа шадаа.

Шаркын хэдышье мэхэтэйгээр аашалаа һаа, һайн үрэһэн һалбаран задаржа, буртаг муухай юумэн дарагдажа захална. Хирэгүй тунгалаг һайхан инаг дураниинь бүришье хүсэтэйгөөр соробхилжо, үнэн сэхэ байдалай түлөө, хайрата инаг хүбүүнэй түлөө тэмсэхыень зоригжуулна. Ушар иимэһээ артитска Г. Жапхандаева эрэлхэг зоримгой, хонгор һайхан Минджя басаганай сэдьхэлэйнь нюусые таажа, тодо хурса, хэзээдэшье мартагдашагүй образ харуулаа.

Буряадай АССР-эй габьяата артистка С. Уладаева А. Нечкина хоёрой наадые онсо тэмдэглэхээр. С. Уладаева Пүрбын эжын түхэл шэнжые, абари зангые, бүхы гажарал зоболонгые жэншэдгүй һайнаар, тодо хурсаар гаргажа шадаа. Тиихэдэ А. Нечкина хүгшөөгэй рольдо наадахадаа онсо өөрын түлхюуртэй, бэлиг шадабаритай байһанаа тайлбарилжа үгөө.

Артистнар Б. Базарон, С. Бубеева гэгшэд шарабтар, харабтар Дангинарай рольдо наадажа, нилээд һайшаагдаа. Дангинарай һанал бодолые зүбөөр ойлгожо, даамай зохидоор, маяглаха газартань маяглажа байгаад, шог ёгтотойгоор наадаһан байна.

Режиссер болон артистнарай түйлалта яахын аргагүй бии. Хүгжэмэй, уран шэмэглэлэй талааршье гэмгүй.

Гэхэтэй хамта зарим зүйлнүүдынь һайса мүлигдөөгүй. Жэшээнь, һэлмэтэйшүүлэй тулалдаан, талын эзэн — бүргэдэй хүдэлсэ нэгэл тиимэ һонигүйшэгөөр харагдана.

Юрэнхыдөө «Эхын нангин дуран» гэжэ зүжэг аха дүү совет арадуудай искусствын хоорондоо нягта холбоо барисаатайгаар хүгжэжэ байһаниие эли бодо гэршэлнэ.

В. НАЙДАКОВ,
хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Минджя — артистка М. Зориктуева. 2. Хүгшэн — артистка А. Нечкина, Пүрбэ — артист М. Елбонов. 3. (Зүүн гарһаа) Шара Дангина — артистка С. Бубеева. Шарка — артистка Н. Токуренова, Хара Дангина — артистка Ц. Базарон гэгшэд А. Балакаевай «Эхын нангин дуран» гэжэ зүжэгтэ наадажа байна.

К. МУНКУЕВАЙ фото.

АРАБ ОРОНУУДТА ЭЛЬГЭЭГДЭНЭ

Манай ороной фармацевтическэ промышленностиин гаргадаг эмүүд Сири, Ливан, Ирак, Марокко, Египет, Алжир, Тунис, Кувейт болон бусад Араб оронуудта худалдагдана. Хэдэн арбаад түхэлэй эм харин гүрэнүүдтэ эльгээгдэдэг байна. Пенициллин, стрептомицин, эритромицин болон бусад эмүүд тэдэнэй дунда бии. Египедэй Араб Республика биогенно стимулятор, нюдэнэй үбшэнүүдые аргалдаг совет хоморой шулаг эмүүдые таһалгаряагүй худалдан абадаг юм.

Совет медицинын эрдэмэй түйлаһан амжалтанууд, СССР-тэ үйлэдбэрилэгдэдэг шэнэ эмүүд, тэдэниие хайшан гэжэ зүбөөр хэрэглэхэ тухай араб медицинын олониитэдэ мэдээсэжэ байха зорилготойгоор «Медэкспорт» гэжэ экспертно импортын нэгэдэл Ливан, Ирак, Сири, Египедтэ мэдээсэлэй бюронуудые нээбэ.

Николай УВИН
(АПН).

ТУТАНХАМОНОЙ ХҮҮРТЭХИ ҮНЭТЭ ШУХАГ ЗҮЙЛНҮҮД

Египедэй Каиртахи музейһээ эртэ урдын искусствын табин үнэтэ шухаг зүйл саг зууршаар Москвада асарагдажа табигдаба. «Тутанхамоной хүүртэхи үнэтэ шухаг зүйлнүүд» гэһэн выставкэ декабриин 7-до эндэ, А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ Изящна зурагай искусствын гүрэнэй музей соо нээгдээ. Мэдэгдэхэгүй скульпторнуудай, ювелирнүүдэй 3500 шахуу жэлэй саана урлаһан, табин жэлэй урда тээ археологуудай олоһон бүтээлнүүд табан зал дотор табигдаһан байна. СССР-эй Культурын министерствын, Египедэй Араб Республикын Культурын министерствын, Египедэй эртэ урдын үнэтэ шухаг зүйлнүүдые хамгаалха генеральна захиргаан хоорондохи хэлсээнэй үндэһөөр энэ выставкэ эмхидхэгдээ.

— Иимэ выставкэ эмхидхэлгэ манай ороной соёлой ажабайдалдахи ехэ, баярта хэрэг болоно, — гэжэ СССР-эй культурын министр Е. А. Фурцева, выставкэ-вернисаж нээлгэ дээрэ хэлэхэдээ, тэмдэглэбэ. — Дэлхэйн искусствын хүгжэлтэдэ ехэ нүлөө үзүүлһэн, туһа хүргэһэн египет арадай эртэ урдын искусствотай совет хүнүүдэй танилсаха арга олгоһонойнь түлөө Совет правительствын үмэнэһөө АРЕ-гэй правительствада үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргөө.

— Энэ выставкэ — СССР-эй ба АРЕ-гэй хоорондохи хани барисаанай, соёлой харилсаа холбооной улам бүри хүгжэн бэхижэжэ байһанай үшөө нэгэ толотомо гэршэ мүн, — гэжэ Египедэй Араб Республикын культурын министр Юсеф Эс-Себаи мэдүүлбэ.

Египедэй Араб Республикаһаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Яхья Абдель Кадер вернисажда хабаадаа.

ТАСС-ай корр.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

АЛИШЬЕ АЖАЛДА АМЖАЛТАТАЙ

«Восточные Саяны» колхозой отделенинүүд, һууринууд нютагууд бүхэндэ Таисия Николаевна Белобородовае мэдэхэгүй, танихагүй хүниие олохонь тон бэрхэтэй. Даажа абаһан ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандажа, үйлэбдэриин һайн үрэ дүнгүүдые түйладаг энэ нүхэр нютагай арад зоной дунда хүндэтэй болоһоор үнинэй юм.

Таисия басаганай орой доол 12-той байхада, аба эжынь наһа бараһан байгаа. Тиигээд хоёр дүү басагадтай үлөө бэлэй. Хүндэхэн лэ саг байгаа даа. Эхин һургуули арай шамай дүүргээд, Таисия хүдэлхэ баатай болоо һэн. Үншэн үхибүүдтэ нютагайнь хүн зон, түрэлхидынь аргагүй ехэ туһа хүргөө.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ эдир багахан Таисия аха нүхэдтэйгөө хамта анзаһаар газар хахалдаг, борнойлдог байгаа. Удаань моришоноор хүдэлөө. Тингэхэ зуураа ямаршье ажалда ябахадаа, абъяастай бэрхэ, бүхы юумэеэ шадаал һаа, һайнаар бүтээхые хүсэжэ ябадаг байгаа. Тэрэниие түрэл колхозойнь хүтэлбэрилэгшэд гансата обёоржо, һаалишан болгоо һэн. Бүлэг үнеэдые даажа абаад, хүдэлхэ зуураа ажалай һайн дүнгүүдые түйладаг байба. Ажалша бэрхэ энэ нүхэр уданшьегүй Коммунис партиин зэргэдэ жагсажа, бүхы ажал хэрэгээ, хуби заяагаа түрэл партитайгаа холбоһон юм.

Таисия Николаевна һүүлэй долоон жэлэй туршада «Восточные Саяны» колхозод тугалшанаар хүдэлнэ. Жэл бүри һая түрэһэн 40—50 тугал тушаажа абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлдэг заншалтай.

Энэ нүхэр тугалшанай ажалай нюусые һайса мэдэдэг болонхой. Тиимэһээ тугалнуудые түрүүшын үдэрнүүдтэ харууһалгын, зүбөөр эдеэлүүлгын асуудалнуудта онсо анхарал хандуулдаг байха юм. Үнгэрһэн үбэлжэлгын үелэ дэлгэрһэн малшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, ажалай һайн үрэ дүн түйлаа. Харууһалдаг тугалнуудайнь толгой бүриин шэгнүүр сүүдхэдэ 600 граммаар нэмээгдэһэн байна.

— Таисия Николаевна манай ажахын эрхим малшадай нэгэн юм. Даабарита ажалдаа коммунис ёһоор хандадаг, эрхим үрэ дүн түйлахын түлөө саг үргэлжэ оролдодог заншалтай. Тингэжэ түрэл нютагтаа хүндэтэй болонхой, — гээд колхозой түрүүлэгшын орлогшо С. В. Домышев хөөрэнэ.

Дүршэлтэй малшан ажалайнгаа нюусые залуу үетэндэ даамгайгаар дамжуулан үгэдэг һайн заншалтай болонхой. Ажалнай хүндэ байна, эсэнэб гэхэ мэтээр тэрэнэй хэлэхые нэгэтэшье дуулахагүйт. Мал ажалай мэргэжэлтэдэй зүбшөөл заабаринуудые заатагүй дүүргэжэ байхые хүсэдэг, тугалнуудай тэжээлэй рацион нарин нягтаар сахидаг заншалтай.

Нүхэр Белобородовагай Анатолий хүбүүн техническэ мэргэжэл олгохо училищи дүүргээд, дүрбэн жэлэй туршада механизатораар хүдэлөө. Мүнөө эжытэйгээ хамта фермэ дээрэ тэжээл буйлуулгын цехтэ амжалтатай һайнаар ажаллажа байна.

Ажал хүдэлмэридөө һайн дүнгүүдтэй ябадаг Т. Н. Белобородова жэл бүри нэмэлтэ түлбэри абадаг байха юм. Партиин райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой, мүн колхозой правлениин, парткомой зүгһөө нэгэнтэ бэшэ Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан. Тиихэдэ эрхим ажалай түлөө абтаһан медальнууд тэрэнэй үбсүүндэ яларна.

«Восточные Саяны» колхозой бэрхэ малшадай нэгэн Таисия Николаевна Белобородова аймагай партийна конференциин делегадаар һунгагдаһан байна.

Б. БИРБАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Түнхэнэй аймаг.

...АТЕИС ХҮМҮҮЖЭЛ

...дүүргэһэн юм гэһэн... үгөөр уншагшадта, хараг... этигүүлхэ гэжэ али бо... аашалдаг байна. Гэ... жэшээнь, ородой ... гурим заншалай һүр ... халангын тэрэнэй за... түлөөлэгшэдэй шажан ... мүргэһэн һүгэдэһэн... бэшэ, харин соёлые ша... хара һабарһаа сүлөөл... богоолшолгодо, шажан ... эсэргүү демократическа, ...олюционно гурим заншал... бэелүүлһэн ябадал... эшэ үндэһэтэй гэжэ ... мэдэдэг хүн бүхэн ойл... байха.

Марксизм-ленинизмын гол ...нуудые бүхы үндэһэ яһа... хабаатай ажалшадай ... аша туһые хараада ... национальна омогор... совет патриотизм һай... мэдэрдэг гэжэ ажал... сэхэ шууд тайлбари... ойлгуулха хэрэгтэй.

Шажанай ба национальна ... байдалнуудай холбоон ... национализм хоёрой ...оор лэ хизаарлагда... бэшэ юм. Национальна ... зүб, таатай бодол мэ... болон эрилтэнүүдые арад зоной гурим заншал ба ажаһуудалай зарим талануудыешье шажан, церковьнүүд хэрэглэхэ гэжэ оролдодог. Тиимэһээ эдэ ушарнуудые мэдэрхэ, теориин талаар, бодото хэрэгтээ хараада абаха тон шухала.

Партийна ангиин талаһаань шэнжэлэн үзэжэ, социалис байгуулалтын оршон байдалда саашадань хүгжөөмөөр национальна түрүү гурим заншалнуудые илган тодорхойлхо, харин совет үесын байдалда таарахагүй, харша, гээгдэнги бүдүүлиг, тэмсэгдэхэ ёһотой гурим заншалнуудые элирүүлхэ шухала.

***

Совет хүнүүдэй оюун бодолой шухала шэнжэ болгошо интернационализм ба атеизм хоорондоо харилсан нүлөөлдэг, нягта холбоотой байдаг. Интернационалис ёһоной суртал хадаа коммунизмын түлөө тэмсэгшэ арадуудые нэгэдхэхэ зорилготой суртал тулада шажанай нүлөө улам һуларуулан, дэлхэйн байдалые, общество дотор өөрынгөө эзэлдэг һуурине научна ёһоор тодорхойлгодонь, атеис үзэл сурталтай бололгодонь хүнүүдтэ туһалдаг юм. Научна суртал бологшо атеизм национальна асуудалай диалектическэ удхые национальна хүсэл эрмэлзэлэй бүхы совет арадай хүсэл эрмэлзэлтэй нягта холбоотой байһые зүбөөр ойлгоходонь туһалдаг, интернационализмын хүгжэлтэдэ туһа хүргэдэг.

Зарим совет хүнүүдэй бодол мэдэрэлдэ үлэһэн хуушан сагай хог үлэгдэлнүүд манай советэй обществодо харша үүргэ дүүргэнэ. Эдэ үлэгдэлнүүд коммунизм байгуулгын экономическа, социально-политическэ, суртал бодолой зорилгонуудые шиидхэлгэдэ, мүн коммунис общество байгуулагшадые ушар ёһо һайн мэдэхэ хүнүүд болгохо хэрэгтэ һаад тойбо татадаг байна. Совет хүнүүдэй бодол мэдэрэлдэхи үнгэрһэн сагай үлэгдэлнүүдые һэргээхэ, дэбэргэхэ, тэрэ тоодо СССР-тэ национальна шажанай асуудалнуудые шиидхэлгын дүй дүршэлые буруутуулха гэжэ коммунизмда дурагүй этэгээдүүдэй хаба шадалаараа оролдодогынь тушаан болоһон ябадал бэшэ.

Ажалшадые коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ хэрэгэй таһаршагүй хубинь болохо интернациональна хүмүүжэл бэелүүлхэ талаар партиина организацинууд ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Украина, Белорусси, Латви, Эстони, Литва, Молдави, Казахстан Киргизи, Таджикистан, Узбекистан, Азербайджан, Грузи, Башкир, Татар болон бусад союзна, автономито республиканудта олониитын дунда пропагандын, ойлгуулламжын хүдэлмэри түсэбэй ёһоор ябуулагдана. СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, энэ хүдэлмэри бүри үргэнөөр ябуулагдаа. Ороной элдэб районуудаар теоретическэ конференцинүүд эмхидхэгдэдэг, лекци, элидхэлнүүд хэгдэдэг, политинформаторнууд болон агитаторнуудай хөөрэлдөөнүүд, арадуудай хани барисаанай үдэшэнүүд үнгэргэгдэдэг, мүн СССР-эй аха дүү арадуудай уран бэлигэй харалганууд, фестивальнууд эмхидхэгдэдэг болонхой.

Юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэб дүүргэхын түлөө тэмсэлээр ажалай шэнэ илалтануудые түйлахэ гэжэ бүхы үндэһэ яһатанда хабаатай ажалшадай эрмэлзэл дотор интернационализм, арадуудай бата хани барисаан эли тодоор бэелэн харагдана. Бүхы орон доторонай хүдэлмэришэд, колхознигууд болон интеллигенциин бүгэдэ арадай социалис мүрысөөн дэлгэрээд, гайхамшагта үрэ дүнгүүдые асаржа байна.

Интеллигенциие, ургажа ябаа үетэниие интернациональна хараа бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ хэрэг улам һайжаруулха зорилго партийна организацинуудай урда табигданхай. Научна, уран мэргэжэлтэ интеллигенциин зарим түлөөлэгшэд өөһэдынгөө зохёол бүтээлнүүд дотор нийтын ажабайдал харуулхадаа, ангиин хараа бодолһоо заримдаа хадуурдаг, националис шэнжэтэй алдуунуудые гартадагынь мэдэгдэжэ. Иимэ эндүүрэл залуушуулда, суртал бодолой талаар хүсэд батажаадуй, научна хүдэлмэрилэгшын гү, али уран зохёолшын хараа бодолые зүбөөр сэгнэжэ шадахагүй хүнүүдтэ ехэ хоро хүргэжэ магад.

Партийна организацинууд, суртал бодолой хүдэлмэрилэгшэд манай залуушуулда, интеллигенциин элдэб бүлэгүүдтэ интернациональна суртал нэбтэрүүлэн хүмүүжүүлхэ зэргэтэй.

Интернациональна хүмүүжүүлгэ хадаа мүнөө түб газарнуудташье, холын нютагуудташье, республика, хизаар, область, коллектив бүхэндэ партийна, соведэй, ажахын, соёл гэгээрэлэй, нийтын эмхинүүдэй манай бүхы кадрнуудай бэелүүлхэ гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Энээнтэй таһаршагүй холбоотойгоор атеис хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулагдаха ёһотой.

***

Атеистнууд шажанда эсэргүү хүдэлмэри ябуулхадаа, шажанай хорото нүлөөнһөө хүн зониие сүлөөлхэ тон шухала хэрэг бүтээнэ гээшэ. Эдэнэр байгаалиин, общественын хүгжэхэ гурим ёһонуудые тайлбарилан ойлгуулдаг, хүнүүдые научна үзэл сурталаар зэбсэглэдэг, зол жаргалта байдалаа зохёохо, коммунизм байгуулгын хэрэгтэ үнэнхэ зүрхэнһөө хабаадахадань тэдээндэ туһалдаг юм.

М. МОРОЗОВ.

Таниие ямараар хангананаб?

ГРАФИГАЙ ЁҺООР

Үбэлэй үедэ нийтын мал ажал дээрэ хүдэлжэ ябаһан хүнүүдые хангалгада манай Бэшүүрэй потребсоюзай правлени 7 автолавка табяа. Эдэнэймнай нэгэниинь ном худалдадаг.

Элдэб эдеэ хоолой зүйлнүүдые, эд бараа, хубсаһа хунар малшадта абаашагдана. Эдэнэймнай ехэнхинь үдэр бүри шахуу хэрэгтэй боложо байдаг гар үзүүрэй зүйлнүүд юм.

Һаяхан манай потребсоюзда үнинэй хүдэлдэг жолоошон-худалдагша Г. Конечных Охин-Булагай совхозой малшадай дунда ябаһанаа ерээ. Автолавкаараа дүүрэн хубсаһа, элдэб эдеэ хоол шэрэжэ гараһан аад, тэрэнээ дууһан худалдаад ерээ. Нүхэр Конечных һара бүри түсэбөө дүүргэдэг. Жолоошон Д. Серебренников мүн лэ һайнаар ажаллана. Энэ нүхэрнай малшадай захилда ехэ анхаралтайгаар хандадаг. Тэдэнэй захиһан эд бараанай Бэшүүртэ үгы һаань, город захил эльгээдэг юм.

Иигэжэ малшадай хэрэгтэй юумэнүүд заабол тэдэндэ хүргэгдэдэг. Гэхэтэй хамта, зарим автолавканууднай муугааршье хүдэлдэг даа.

Эндэ нэгэ захяа дурдаха хүсэлэнтэйб! Тэрэ юуб гэхэдэ, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд манай автолавкануудай хүдөөгөөр, фермэнүүд болон отаранууд дээгүүр ябахадань туһалдаг болог лэ. Илангаяа машинануудыемнай түб һууриндахи гаражнуудта хонуулдаг болоо һаань бүри һайн байгаа. Тиигэбэлнь малшадые хангаха график үбэлэй үедэ таһалдахагүй бэлэй.

И. СИДОРОВ,
Бэшүүрэй райпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ.

УРИЛДААНДА ДАХИН ГАРАХАНЬ

Гренобльдо үнгэргэгдэһэн Олимпиин нааданай чемпионка, Саппородохи нааданда хабаадалсаһан, Советскэ Союзай хэдэн удаа чемпионка, рекордсменка ябаһан Людмила Титова һүүлэй үедэ конькигаар үнгэргэгдэдэг мүрысөөнүүдтэ хабаадалсаагүй юм. «Сэхынь хэлэхэдэ, би эгсэ 500 үдэрэй туршада мүльһэн дээрэ гараагүйб» — гэжэ Людмила хөөрэнэ. Шалтагааниинь гэхэдэ, Олимпиин нааданай чемпионка нарайтай болоһон байгаа. Саша хүбүүниинь һаяар жэлтэй болохонь. Тиибэшье Титова зунһаа хойшо һорилго хэжэ эхилһэн байна.

Үбэлэй хаһын эхилхын урда тээ АПН-эй корреспондент Людмила Титоватай хөөрэлдэжэ, доро дурсагдаһан асуудалнуудта харюусахыень гуйһан байха юм.

—Хэнэйшье мэдэһээр, иимэ удаан саг соо урилдаанда хабаадаагүй танда, елүүр дээрэ түрүүшынхеэ гарахада, хүндэхэн байгаа ёһотой. Зун, намарай үедэ ямар зүйлөөр бэеэ һориһон байнат?

—Зулгы зохид зунай үеые бидэнэр Москва шадар үнгэргэһэн байнабди. Пионернүүдэй лагерьһаа холо бэшэ байһан тула хүбүүнтэеэ сэнгэхэдээ, үхибүүдэй футбол наадахые, урилдахые һонирхон харагша һэм. Нэгэтэ мэдэн гэхэдээ, үхибүүдтэй хамта һорилго хэлсэжэ байбаб. Тиигэһээр хүндэшэг һорилгодо ороһон байгааб.

Энэл үедэ ороноймнай эхэнэрнүүдэй суглуулагдамал командын ахалагша тренер Борис Стенин аргагүй ехэ туһа хүргөө һэн. Нэгэтэ тэрэ дэлхэйн гурба удаа чемпион болоһон Һамганайнгаа, Валентина Стенинагай дневник асаржа үгэһэн юм. Тэрэ дневник соонь Валентинын нарайлаад байха үедөө, яагаад бэеэ һоридог тухай бэшээтэй байгаа бэлэй. Хэнэйшье мэдэһээр, Валентина түрэһэнэйнгөө удаадахи жэлнүүдтэ эрхим амжалта туйлажа, дахинаа чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэжэ шадаа һааб даа. Эдэ бүхы һургаал заабаринуудынь намда аргагүй туһатай байгаа бэлэй...

Намарай эхилхэдэ, елүүр дээрэ гаража, бэеэ туршаха хаһа ерэбэ. Елүүр дээрэ гараад ябахада, хүлдөө түрүүшынхеэ конькинуудые зүүһэн мэтэ байгдаа һэн.

Һорилгодо гарахадам, нүхэрни—Анатолий намайгаа һайсахан лэ наадалаа, энеэгээшье бэлэй. Тиихэдэ елүүр дээрэ һолжоржо ябаһаар намайгаа фото-зурагта буулгажа абаһан байгаа. Сэхынь хэлэхэдэ, өөрынгөө туршалгада ехэ хубилалта оруулжа, эрхим хурдаар һолжорхо зорилго урдаа табиһан байгааб.

ГДР-эй конькишан, Олимпиин нааданай чемпион Эрхард Келлер «Илалта туйлатар 73 алхам» гэһэн ном бэшэһэн һааб даа. Нээрээшье, 1968 ондо 500 метрэй зайда тэрэнэй Олимпиин нааданай чемпион болоходонь оройдоол 73 алхам хэрэгтэй байһан юм. Дүрбэн жэлэй үнгэрөөд байхада, тэрэ 400 метрэй зайда мүнөөхи 73 алхамаа хэжэ, Саппородо үнгэргэгдэһэн урилдаанда эрхимлээ һэн. Бишье тиимэшүү туршалга хэхэ зорилго урдаа табинаб.

— Та Келлертэл адли тэрэ жэлдэл 500 метрэй зайда урилдахадаа, Олимпиин нааданай чемпион болоо бэлэйт. Үнгэрһэн үе соо Келлер өөрынгөө спортын ажабайдалда зорюулагдаһан ном бэшэжэ гаргаба. Танда мүнөө ном бэшэхэ гээ һаа, ямар түсэб бии гээшэб?

— Би журналистикын талаар туршалга хэжэ эхилһээр унихэнэйб. Һаяшаг өөрынгөө спортын ажабайдалда зорюулагдаһан номойнгоо гар бэшэг бэшэжэ дүүргэһэн байнаб. Тэрэ номни «Физкультура, спорт» хэблэлээр гаргагдаха юм. Тэрэ ном соо спортоор бэеэ һорижо, мүрысэжэ ябахадаа өөрымни хараһан, үзэһэн һонирхолтой тэмдэглэлнүүд оруулагданхай.

—Та Москвагай авиационно институт 1968 ондо дүүргэһэнэй удаа, мүнөө авиаинженерээр хүдэлнэт. Танай мэргэжэл өөртэтнай таарана гү?

— Аргагүй даа. Хүнэй ажабайдалда ямаршье хуби заяан дайралдадаг бэзэ. 50-яад онуудай үеэр суурхаһан, манай мэдээжэ чемпионка Римма Жукова урдандаа инженерээр ажаллаһан аад, мүнөө журналистка болонхой. Намайе энэ асуудал баһал һонирхуулдаг. Тиибэ лабашье һаань, би өөрынгөө мэргэжэлтэй хахасахагүйл хаб.

—Танай бүлэ олон гэжэ мэдээжэ. Танай аханар эрхим конькишад ябаһан бээз...

—Тиимэ. Эдэнэрэйл ашаар би конькигаар бэеэ һорижо һураһан байнаб. Тэдэнэрни мүнөө Забайкальедэ, Шэтэ хотодо ажаһуудаг. Мүн һүүлэй үе болотор түрэлхидни тэндэ ажаһууһан юм.

— Мүнөө эхилээд байһан үбэлэй үедэ ямар хараа түсэб урдаа табинабта?

—Свердловск хотодо түрүүшын урилдаан эхилбэ. Удаа тээнь манай конькишад Будапешт хотодо үнгэргэгдэхэ урилдаанда хабаадалсаха юм. Хэнэйшье мэдэһээр, би энэ жэлдэ ехэ зорилго урдаа табинагүйб. 1976 ондо эхилхэ Олимпиин наадан болотор эрхим амжалта туйлаха зорилго урдаа табинаб. Хабартаа гэхэ гү, али март һарада, Яков Мельниковэй дурасхаалда үнгэргэгдэхэ урилдаанда хабаадалсаха зорилготойб.

—Тиихэдэ Медеодо эхэнэрнүүдэй дунда Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ наадан тангүйгөөр болохонь гү?

—Медеодо үнгэргэгдэхэ нааданда хабаадалсахагүй, харин харагша болоод ошохо хүсэлэнтэйб. Үнгэрэгшэ жэлдэ Медеодо үнгэргэгдэһэн урилдаанда манай совет эхэнэрнүүд һайн амжалта туйлабашье, бусад елүүрнүүд дээрэ үнгэргэгдэһэн урилдаанда шүүгдээ һэн. Тиимэһээ мүнөө жэлдэ үнгэргэгдэхэ ехэ мүрысөөндэ хабаадалсаха оронойнгоо суглуулагдамал командын гэшүүдтэ эрхим амжалта туйлахыень хүсэхэ байнаб.

Игорь ОБРАЗЦОВ. (АПН).

ТОБШО ҺОНИН

ХОККЕЙ. Байгша оной декабриин 16-һаа 21 хүрэтэр Москвада болохо «Известия» газетын шанда хүртэхын түлөө мүрысөөндэ бэлэдхэл хэн, СССР-эй суглуулагдамал команда Ленинградта нютагай СКА-тай уулзажа, 7:5 тоотойгоор илаба.

Шайбатай хоккейгээр СССР-эй суглуулагдамал хоёрдохи командын хоккеистнүүд Канада соогуур аяншалан наадаха үедөө Квебек хотодо «Квебек ремпартс» командатай уулзахадаа, 13:2 тоотойгоор шүүһэн байна.

БҮМБЭГЭТЭЙ ХОККЕЙ. Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр бүмбэгэтэй хоккейгээр оронной чемпионадай зургаан наадан болобо. СССР-эй чемпионууд — Москвагай «Динамо» Кемеровэ хотодо айлшалан, «Кузбассые» 7:2 тоотойгоор шүүгээ. Бэшэ уулзалгануудынь иимээр дүүрээ гэбэл: «Старт» (Горький) — «Водник» (Архангельск)—4:3, «Локомотив» (Эрхүү)—«Динамо» (Алма-Ата)—2:4, СКА (Хабаровск) —«Литейщик» (Караганда) — 3:2, «Уральский трубник» (Первоуральск)—«Вымпел» (Калининград)—4:4, «Енисей» (Красноярск) —«Зоркий» (Красногорск)—3:3.

ФУТБОЛ. СССР-эй футболистнуудай суглуулагдамал команда Ла-Паста нэгэдэхи лигиин нютагай клубай командатай наадахадаа, 1:1 тоотойгоор тэнсээ.

ТАМАРАЛГА. Австралиин арбан гурбатай һурагша Дженни Турралл 1500 метрэй зайда тамархадаа, 16 минута 49,9 секунда саг харуулжа, дэлхэйн шэнэ рекорд тогтообо.

ШАТАР. Испаниин ниислэл хотодо үнгэргэгдэжэ байһан уласхоорондын ехэ мүрысөөндэ арбан тур үнгэрбэ. Эндэ ГДР-эй гроссмейстер Ульман 7,5 очкотойгоор түрүүлжэ ябана. Фурман, Горт гэгшэд 7—7 очкотой. Карпов, Тукмаков тус тустаа 6,5 очкотойгоор гурбадахи һуури эзэлнэ, Эхэнэр шатаршадай дунда Европын чемпионой кубокта хүртэхын түлөө мүрысөөн Югославиин Врнячка-Баня хотодо үнгэргэгдэжэ байна. Эндэ Алла Кушнир 5,5 очкотойгоор эрхимлэжэ ябана. Үшөө тэрэ нэгэ партияа хойшолууланхай.

ДААМ. Минскын гроссмейстер Анатолий Гантварг даамаар СССР-эй чемпион болобо. Вильнюстэ үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ тэрэ 19-һөө 13 очко абажа, илалта туйлаа. Тиигэжэ тэрэ дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө түгэсхэлэй уулзалгада хабаадаха эрхэ олохын тула наадаха байна.

БАСКЕТБОЛ. Баскетболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ ЦСКА-гай команда эрхимлэһээр. Үнгэрһэн субботодо эдэнэр Киев хотодо нютагай СКА-тай уулзахадаа, 91:70 тоотойгоор шүүгээ. Бэшэ наадануудынь иимээр дүүрэбэ: «Спартак» (Ленинград)—РТИ (Минск)—82:71, «Калев» (Тарту)—«Жальгирис» (Каунас)—82:80.

ФИГУРНА ҺОЛЖОРОЛГО. Фигуристнуудай «Москвагай конькинууд» гэһэн уласхоорондын заншалта мүрысөөн декабриин 9-дэ Москвада эхилбэ. США-һаа, ГДР-һээ, Румынииһаа, Японһоо, Чехословакиһаа, Канадаһаа, Францииһаа, ФРГ-һээ, Венгриһээ, Польшоһоо, СССР-һээ 70 гаран хүн энээндэ хабаадана. Хоёр-хоёроороо наадалгын мүрысөөн илангаяа олоной хабаадалгатай байхаар хүлеэгдэнэ. Дэлхэйн ба Европын чемпионууд Ирина Роднина, Александр Зайцев энэ нааданда хабаадаха юм.

ДЗЮ-ДО. Энэ барилдаагаар манай ороной түүхэдэ түрүүшын чемпионат боложо дүүрэбэ. Киевтэ үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ эдэнэр илажа гараа: хүнгэн шэгнүүр—Шенгел Пицхелаури (Тбилиси, зэбсэгтэ хүсэнүүд), дундууршаг шэгнүүр—Анатолий Новиков (Харьков, «Динамо»), дунда шэгнүүр—Андрей Цюпаченко (Москва, «Динамо»), хүндэшэг шэгнүүр — Валерий Рухлядев (Одессэ , «Динамо»), хүндэ шэгнүүр—Гиви Онашвили (Тбилиси, зэбсэгтэ хүсэнүүд), абсолютна тоосоогоор — Авель Козаченков (Москва, ЦСКА).

Тусхай бэшэ командна тоосоогоор Грузиин барилдаашад нэгэдэхи һуури, (145 балл), Украинын спортсменүүд—хоёрдохи, Москвагай суглуулагдамал команда гурбадахи һуури эзэлбэ.

ГАНДБОЛ. «Заря Востока» газетын шанда хүртэхын түлөө Тбилиси хотодо үнгэргэгдэһэн уласхоорондын заншалта мүрысөөндэ СССР-эй суглуулагдамал командын гандболистнууд илаһан байна. Эдэнэр табан нааданда бултандань шүүжэ гараа. ФРГ-гэй, Югославиин, Румыниин команданууд, Грузиин суглуулагдамал команда, СССР-эй залуушуулай команда удаадахи һууринуудые эзэлбэ. Югославиин командын — Олимпиин чемпионууд. Румыниин гандболистнуудай дэлхэйн чемпионууд байһаниинь мэдээжэ.

Эхэнэр гандболистнуудай дунда дэлхэйн чемпионат үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Югославида нээгдэбэ. Түрүүшын нааданда манай басагад дэлхэйн чемпион—ГДР-эй суглуулагдамал командатай уулзахадаа, 7:4 тоотойгоор шүүгээ.

ВОДНО ПОЛО. Уһан дээрэ үнгэргэгдэдэг энэ наадаар Европын чемпионуудай кубокта хүртэхын түлөө дүрбэн клубай командануудай түгэсхэлэй мүрысөөн Москвада дүүрэбэ. Эндэ МГУ-гай команда илажа, энэ нэрэ солодо түрүүшынхеэ хүртөө. Будапештын медицинскэ институдай, Белградай «Партизан», Неаполиин «Канотьери» команданууд удаадахи һууринуудта гараһан байна.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи нюурта: Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай информационно мэдээсэл. «Нүхэдэйнгөө найдалда хүртэгшэд»—түрүү бэшэг. «Гурбадахи, шиидхэхы жэл. Социалис мүрысөөнэй алхамууд»—суглуулбари.

Хоёрдохи нюурта: Партийна ажабайдал. «Түрэл орон доторнай» — ТАСС-ай тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Гурбадахи нюурта: «Алдарта ажабайдалай зам» —Б. Махатов, М. Филиппов гэгшэдэй статья. Хилын саанаһаа. «Арадай ажабайдалай хэрэглэмжэдэ»—суглуулбари. «Морине яажа эмээллэхэб»? — С. Андрусенкын статья.

Дүрбэдэхи нюурта: Спортын һонин. Элдэб һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

17.30 — **Үнгэтэ телевидени.** «Москвагай коньки» гэжэ фигурна һолжоролгоор уласхоорондын мүрысөөн. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — 19.40 — Забһарлалга. 19.40 — Спортын программа.

Улаан-Үдэ харуулна:

20.45 — Телепанорама. 21.05 — «Факел» — залуушуулда зорюулагдаһан программа. «Буряадай Комсомолой 50 жэлэй ойдо».

«Орбита» харуулна:

21.50 — «Хүн ба хуули». 22.20 — **Үнгэтэ телевидени.** «Москвагай коньки» гэжэ фигурна һолжоролгоор уласхоорондын мүрысөөн. Хоёр хоёроороо һолжоролго (суранзан бэшэлгэ). 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. «СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

20.45 — «Неизвестный, которого знали все»—фильм.

Улаан-Үдэ харуулна:

19.00 — Концерт. 19.20 — «Матэ Залка» — телевизионно документальна фильм.

ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ—ШАН

Республикын аймагууд болон Улаан-Үдэ хотын ажалшадай дунда гүрэнэй страховани дэлгэрүүлхэ талаар байгша оной гурбадахи кварталда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн республикын Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет һаяхан гаргаба.

Аймагуудай дундаһаа мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн Мухар-Шэбэрэй аймагта 300 түхэригэй мүнгэн шан олгогдобо. Хоёрдохи һуури эзэлһэн Баунтын аймагта 200 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаха болонхой.

Улаан-Үдэ хотын районуудай дундаһаа Железнодорожно район түрүү һуури эзэлжэ, 200 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

ХҮШӨӨ ТАБИГДАБА

Сэлэн-Дүүмэ тосхондо һаяхан зон олоороо суглараба. Эдэнэр агуухэ багша Владимир Ильич Ленинэй дурасхаалда хүшөө табилгын митингдэ сугларһан байгаа.

Үдэрэй 12 часта нютагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Б. Шарапов тус митинг нээжэ, агуухэ Ленинэй һургаалаар совет хүнүүдэй коммунизм байгуулжа байһан тухай богонихоноор хэлэбэ.

Нютагай һургуулиин һурагшад, багшанар, Сэлэнгын совхозой малшад, Сэлэн-Дүүмын РМЗ-гэй хүдэлмэришэд агуухэ багшын хүшөө тойруулан, баглаа сэсэгүүдые табиба.

Б. ШИРЕТОРОВ,
манай штатнабэшэ корр.

МЭРГЭЖЭЛЭЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭНЬ

Монголой Арадай Республикада 18 аймаг тоологдодог. Эдэ аймагуудай гүрэнэй ажахынуудай 28 дарганар (директорнүүд) Буряадай хүдөө ажахын институдта мэргэжэлээ дээшэлүүлхэеэ ерэбэ.

Тэдэнэрэй дунда Түбэй аймагай Жаргалантын госхозой директор, ажалай баатар, МНРП-гэй ЦК-гай гэшүүн Арьяа, Дархачай госхозой дарга, ажалай баатар Жанчив, Арадай Ехэ Хуралай депутадуд Сурен (Үбэр-Хангайн аймаг), Батшулуун (Түбэй аймаг) болон бусад бии.

В. ТОКТОХОЕВА.

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

Баунтын аймагай Ципиканай приискын алташад шударгы габшагайгаар ажаллажа, жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргэбэ. Карафтидай алташад 1973 ондо алта малтаха даабариа августын 25-да дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ һэн. Уакидай алташад мүн лэ августда жэлэйнгээ программа бэелүүлһэн байна. Маловска участогай коллектив байгша оной даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаа.

Бүхы участогуудай алта малтагшадай шударгыгаар ажаллаһанай ашаар тус прииск 1973 оной түсэб сентябриин эсэс багта дүүргэһэн байна.

П. КАЗАРИНОВ.

ТЕЛЕФОН, ТЕЛЕГРАФ, РАДИО — ХИЛЫН СААНАҺАА

БОНН

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ—ГОЛ ЗОРИЛГО

ТАСС

Бата эб найрамдал, аюулгүй байдал хангахын түлөө тэмсэл социальна дэбжэлтын, хүнэй эрхын түлөө тэмсэлтэй таһаршагүй холбоотой юм гэжэ Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Москвада болоһон бүхэдэлхэйн конгресс элирхэйлэн харуулаа гээд Германиин Компартиин президиумэй гэшүүн Марта Бушман «Унзере цайт» газетэдэ тунхаглууһан статья соогоо бэшэнэ.

Уласхоорондын шахардуу байдал, зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлтэ, дайн дажарта бэлдэлгэ ажалшадай социальна ба демократическа эрхэнүүдые усадхадаг, социальна дэбжэлтэдэ тойбо татадаг байна гээд түүхын дүй дүршэл батаар гэршэлнэ гэжэ М. Бушман тэмдэглэбэ. Бата эб найрамдалай хангагдажа байһан үедэ социальна дэбжэлтэ туйлагдаха, ажалшадай демократическа эрхэнүүд хангагдаха аргатай.

Эб найрамдал, социальна дэбжэлтэ туйлахын тула шахардуу байдал һуларуулха ,аюулгүй байдал, эб найрамдал бэхижүүлхэ шухала гэжэ М. Бушман мэдүүлээ.

ДАККА

Бангладешэй коммунистнуудай съезд

ТАСС

Бангладешэй Коммунис партиин II съезд хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Съездын делегадууд орон доторхи политическэ, экономическа байдалые зүбшэн хэлсээд, партиин шэнэ программа, съездын политическэ тогтоол, Азида аюулгүй байдал хамтааран хангаха гурим дэмжэһэн тогтоол, мүн бусад шиидхэбэринүүдые гаргаһан, партиин Центральна Комитедые һунгаһан байна.

Аха дүү партинуудай—Советскэ Союзай, ГДР-эй, Болгариин, Венгриин, Польшын ба Индиин Коммунис партинуудай делегацинууд съездын хүдэлмэридэ хабаадаба.

Бангладештэ социалис общество байгуулхын тула бүхы патриотическа хүсэнүүдэй нэгэдэхыень, социалис оронуудтай, хани барисаата Индитэй харилсаагаа улам үргэдхэн хүгжөөхыень, империалис ба маоис бүхы хорото аашануудта эсэргүү тэмсэхыень съездын политическэ тогтоол уряална.

Бэеэ дааһан байдалаа улам бэхижүүлхэ, революциин национально-демократическа шатые түгэсхэхэ, сүлөөтэ байдалайнгаа түлөө тэмсэлэй хүндэ хүшэр үдэрнүүдтэнь Бангладештэ шиидхэхы туһа хүргэһэн Советскэ Союзтай, Индиин Республикатай хани харилсаагаа хүгжөөлгэ—Бангладешэй Компартиин гол зорилгонууд болоно.

Социализм—манай партиин үг зорилго болоно гэжэ тогтоол доторнь тэмдэглэгдэнэ. Социализм байгуулга — удаан сагай хэрэг, энээнэй тула социально-экономическа үндэһэ һуури табиха шухала гэжэ Бангладешэй коммунистнууд һайн ойлгоно. Тиимэһээ энэ шатада Бангладешэй правительствын хараалһан түрүү хэмжээ ябуулгануудай программа бэелүүлхын тулада Коммунис парти оролдохо ёһотой.

Бангладешэй Коммунис партиин Центральна Комитедэй түрүүшын заседани дээрэ Мони Сингх—КПБ-гэй ЦК-гай Түрүүлэгшээр, Мохаммед Фархад КПБ-гэй ЦК-гай Генеральна секретаряар һунгагдаа.

ЛОНДОН

Эб найрамдалай тала баригшадай уряа

ТАСС

Вьетнамдахи дай болюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай Парижэдахи хэлсээе сайгон захиргаанай, США-гай хэлбэришэгүй бэелүүлхын тула хэмжээнүүдые үргэнөөр бэелүүлхыень Вьетнамда амгалан байдал һэргээхын түлөө тэмсэхэ зорилготой Англиин хүдэлөөн уряалба. Вьетнамай арадта туһа хүргэхэ уряатайгаар Англиин ниитын бүхы эмхинүүдтэ хандаһан байна.

БРЮССЕЛЬ

Зүришэлдөөнэй оршон байдалда

ТАСС

НАТО-гой соведэй сесси декабриин 10-да НАТО-гой Эвертэхи штаб-квартирада нээгдэбэ.

Хойто Атлантиин холбооной гэшүүдэй хоорондохи харилсаае энэ бүлэглэлэй 15 ороной гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд зүбшэн хэлсэжэ байна. Европодо американ сэрэгүүдые байлгалгада мүнгэ һомололгоёо НАТО-гой гэшүүдэй хоорондо хубааха асуудал, уласхоорондын гол шухала бусад асуудалнууд зүбшэлэгдэхэ юм. Энэ сэрэгэй эмхиһээ Франциин гараһан дээрэһээ Франциин оборонын министр сессидэ хабааданагүй.

Баруун ба зүүн оронуудай хоорондохи харилсаан, Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар зүблөөнэй, Түбэй Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүдые, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо тухай хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд эндэ хаража үзэгдэхэ.

ГАВАНА

Чилиин хунтын хархис ябуулганууд

ТАСС

Сэрэгэй хунтын зүгһөө дэмжэгдэдэг Чилиин фашис этэгээдүүд Совет посольствын, СССР-эй худалдаа наймаанай түлөөлэлгэтэ эмхиин байдаг байшангуудта зэрлиг бүдүүлигээр добтолбо.

Зэбсэгтэ этэгээдүүд худалдаа наймаанай түлөөлэлгэтэ эмхиин байшан руу шурган ороод, шатадаг бомбо тэһэлээ гэжэ Индиһээ Чилидэ байдаг элшэн сайд Малик гадаадын информационно агентствэнүүдэй Сантьягадахи түлөөлэгшэдтэ мэдүүлээ. Энэ харата ябуулгаһаа уламжалан, ехэ гарза хохидол ушаруулагдаа. Мунинха этэгээдүүд урда тээнь Совет посольствын байшан худар мүн лэ бомбо хаяа һэн.

Чилитэй дипломатическа харилсаагаа таһалжа, посольствынгоо хүдэлмэрилэгшэдые Советскэ Союзай дуудажа асарһанайнь һүүлээр эдэ байшангууд Сантьягадахи Индиин посольствын харгалзалгада ороһон байна.

ПАРИЖ

Камбоджо тушаа уласхоорондын конференци

ТАСС

Камбоджо тухай уласхоорондын конференци бэсэ дааһан ба сүлөөтэ байдалайнгаа түлөө үнэн зүб тэмсэл хэжэ байһан Камбоджын патриодуудай тала баридаг бүхы дэлхэйн түрүү үзэлтэй ниитын хүсэнүүдэй нэгэдэлэй һүлдэ тэмдэг болоо гээд Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Генеральна секретарь Ромеш Чандра конференциие хаахадаа хэлэбэ. Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй һаяхан Москвада болоһон бүхэдэлхэйн конгресс Камбоджын арадай баатарлиг тэмсэлые бүрин дэмжээ һэн гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Дэлхэйн 53 оронһоо түрүү үзэлтэй 200 гаран эмхиин, уласхоорондын 22 эмхиин түлөөлэгшэд конференциин хүдэлмэридэ хабаадаһан байна.

Дүнгүүдыень согсолһон документнүүдые — мэдүүлгэ ба ажал ябуулха һанамжа дурадхалнуудые конференциин делегадууд нэгэн һаналтайгаар абаба.

Германиин Демократическа Республикын түб хотын хоёр үйлсэ Чилиин элитэ патриодууд Сальвадор Альенде, Пабло Неруда гэгшэдэй нэрээр нэрлэгдэбэ. Энээндэ дашарамдуулагдаһан митингдэ Берлинэй хэдэн мянган ажалшад сугларһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: митингын үедэ.

ТАСС-ай фотохронико.

КУВЕЙТ

ОАПЕК гэдэг эмхиин гэшүүдэй шиидхэбэри

ТАСС

Урда тээнь абтаһан шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр, январь һарада эдэ оронуудта нефть үйлэдбэрилгэ, үнгэрһэн һарануудтай жэшэхэдэ, 5 процентээр бага болгогдохо байна гэжэ хариин гүрэнүүдтэ нефть худалдадаг Араб оронуудай эмхиин (ОАПЕК) гэшүүд эндэ болоһон зүблөөн дээрэ мэдүүлбэ. Тиин баруун бүхы оронуудта нефть худалдалга мүн лэ эды шэнээнээр хороогдохо байна гээд зүблөөндэ хабаадагшад тэмдэглээ.

США-да, Голландида нефть худалдалгые хорихо тухай политика хүсэндөө байһаар гэжэ зүблөөн дээрэ баталагдаба.

Араб газар нютагуудые Израилиин дээрмэшэ сэрэгшэдэй булимтаран эзэмдэжэ байһанһаа нефть худалдалга хизаарлагдана гэжэ ОАПЕК-гай гэшүүд үшөө дахин тэмдэглээ.

КАИР

ООН-ой онсо даабарита хүсэнүүд Дүтын Зүүн зүгтэ

ТАСС

Декабриин 8-най байдалаар Дүтын Зүүн зүгтэ ООН-ой онсо даабарита хүсэнүүд 3.900 хүн болоһон байна гэжэ ООН-ой түлөөлэгшэ эндэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ хэлэбэ.

Декабриин 7-до Израилиин самолет Египедэй сэрэгүүдэй бэхилэлтэнүүд дээгүүр ниидэһэн байгаа гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

ТОКИО

ХАРИЛСААГАА ҺАЙЖАРУУЛХЫН ТУЛА

ТАСС

Японой премьер-министрэй орлогшо Такэо Мики Араб нэгэдэмэл эмирадуудай ниислэл хото Абу-Даби ошохоёо мордобо. Гадна тэрэ Саудовска Аравида, Египедэй Араб Республикада, Кувейдтэ, Катарта, Сиридэ, Ирагта, Иранда хүрэхэ байна. Тиигэхэ үедөө Мики эдэ оронуудтай Японой харилсаа һайжаруулха арга боломжонууд тухай, мүн Дүтын Зүүн зүгэй нефтиие Япондо [illegible]гэхэ тухай хөөрэлдөөнүүдые хэхэ юм.

ВАШИНГТОН

Даян Шлесинджертэй уулзаба

ТАСС

Эндэ ерээд байһан Израилиин оборонын министр М. Даян США-гай оборонын министр Дж. Шлесинджертэй уулзаба. Уулзалга тухай тусхай мэдээсэл тунхаглагдаагүй. Гэбэшье, американ хэблэлэй баримтануудай ёһоор, Израильда сэрэгэй зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үгэлгэеэ США-гай бүри ехэдхэхэ тухай хөөрэлдөөн болоһон байна. Һүүлэй һарануудта Вашингтон 1 миллиард долларой зэбсэг хэрэгсэлнүүдые Тель-Авивта табяа.

УНШАГТЫ, ҺОНИРХОХОЛ БАЙХАТ

И. В. МИЧУРИН — САДОВОД, КОНСТРУКТОР

ШЭНЭ экспонадууд И. В. Мичуринай эхэ нютагтахи гэр музей соо бии болобо. Эдэ[...] суута селекционерэй нарижу[...]лан һайжаруулһан зэмсэг х[...]рэгсэлнүүд. Мичурин констру[...]торска хэрэгээр һонирхо[...] һэн. Тиин Ухаалан зохёогш[...]дой бүхэсоюзна бүлгэмэй хү[...] дэтэ гэшүүнээр һунгагдаһан байгаа.

Бамба сэсэгэй дэльбэһээ то[...] һо шахажа абахын тула онс[...] түхэл шэнжэтэй аппарат да[...]халһан юм. Иимэ сэсэгэй шэн[...] сортнуудые эрдэмтэ бии бол[...]гоо бэлэй. Экскурсяар ерэһэ[...] нэгэ болгар хүн музейдэ ор[...]жо харахадаа, гайхаһан ю[...] гэдэг. Бамба сэсэгһээ то[...] абадаг мүнөөнэй аппарат Ми[...]чуринай дархалһан аппарадта[...] тон адли байгаа бшуу.

Музейн таһалгануудай нэгэ[...] соо өөрсэ янзын час бии. Тэ[...]рэнэй кнопкые дарахада, ир[...]гуу һайхан аялгаар саг тоол[...]дог юм. Хажуу талад[...] иигэжэ һиилэнхэй: «1923 о[...] ноябрь, Мичурин».

11 ХОНОГТО ДАЛАЙ ДЭЭРЭ

ШРИ ЛАНКАГАЙ Респу[...]ликын гурбан загаһаш[...] өөдэгүй тулюурхан модон [...] госоор 11 хоногой турш[...] Индиин океан дээгүүр тамарба[...]

Һүниин сагта загаһа бари[...]хын тула эдэнэр ноябриин [...]да далай дээрэ гараһан б[...]гаа. Гэнтэ эрьеһээ 60 мили[...] зайда ябатараа, мотоорынь ун[...]таршоо. Заһабарилха гэжэ х[...]ды оролдоошье һаань, үрэ [...]рабагүй. Һалхин шангадаж[...] багахан судные бүри сааш[...] туугаа. Энэ үе соо гадаада да[...]лайн ехэ ехэ суднанууд хэдэ да[...]хин дүтэшэгүүр гарабашье [...] аюулда ороһон тухай дохёо[...] обёороогүй.

Һүүлэй һүүлдэ нэгэ траул[...] загаһашадые абарба. Эдэн[...] тэнхээ тамираа алдаһан ба[...]гаа.

ПОТСДАМАЙ ОРГАН

НЭЭГДЭҺЭЭР 150 гар[...] жэл боложо байһан орган[...] мастерской — Потсдамай эгэ[...] үзэсхэлэн· һайхан газарнууд[...] нэгэн юм. Энэнь — багах[...] предприяти. Эндэ оройдоол [...] хүн хүдэлдэг. Гэбэшье Герма[...]ниин Демократическа Респуб[...]ликаһаа холуур алдаршанхэ[...]

Эндэ дархалагдаһан орга[...]нууд хариин оронуудта, эдэни[...] дунда Советскэ Союзда эл[...] гээгдэдэг. Москвагай, Го[...]киин, Тбилисиин, Алма-Аты[...] консерваторинуудта, Вильню[...]сэй филармонидо табигданха[...]

Пицунда хушуун дээрэ[...] концертнэ шэнэ зал соо т[...]бигдаха орган мүнөө энэ ма[...]терскойдо бүтээгдэжэ бай[...] Энэнь 4 мянга шахуу нарии[...] сорго хоолойтой, 50 регист[...]тэй, эгээн лэ һайн инструмен[...]нүүдэй нэгэн болохо.

Потсдамда бүтээгдэһэн ор[...]ган бүхэн өөрын онсо шэнж[...]тэй. Эдэнь бултадаа 65 на[...]тай уран гарта Г-И. Шу[...] гэгшын хэб-эскизэй ёһоор дар[...]халагдадаг байна.

МОТОЦИКЛААР... ДЖОМОЛУНГМА ӨӨД[...]

КАТМАНДУ. Һүрөөтэ Ги[...]лайн орьёл нулануудай а[...] шэмээгүй байдалые мотоор[...] хүнхинөөн эбдэбэ. Испани[...] 6 эрэлхэг зоригтон Джо[...]лунгма өөдэ мотоциклнууд[...] гараха гэжэ һэдэбэ. Энэ ю[...]бусын экспедицидэ хабаад[...]шад 18 үдэрэй турша соо д[...]лайн нюрууһаа дээшээ 5.1[...] метр үндэртэ байдаг Имдж [...]жэ леднигтэ хүрэһэн бай[...] Мотоциклистнүүд час [...] хоёрһоо арбан зургаан к[...] метр хүрэтэр ябаа.

— Һанал бодол тухай[...] нүхэдтөө хэлэхэдэмни, тэдэ[...] намайе наада барая һэн. Те[...] уданиьегүй Гималай өөдэ д[...] шахые зүбшөөгөө бэлэй, [...] гэжэ энэ бүлэгэй хүтэлбэри[...]шэ, 42-той Роман Гарсиа (Ба[...]селоно) хөөрэнэ.

(ТАСС).

УНШАГШАДАЙ АНХАРАЛДА!

Ерэхэ жэлэй «Буряад үнэн» газетэдэ захиа[...] абалга үргэлжэлһөөр 1974 оной февралиин 1-һэ[...] газетэ үдэр бүри абахын тула «Союзпечатиин» агентствэнүүдтэ, хэлхээ холбооной отделенинүүдтэ, почтальонуудта, хэблэл тарааха ниитын түлөөлэгшэдтэ захил хэхэдэтнай болохо.

Газетымнай 11 һарын сэн 5 түхэриг 50 мүнгэн. Захил хэхэеэ шамдагты, бү мартагты!

«Спортлотогой», «Спортлото-2»-[...] декабриин 10-да Усть-Каменогорс[...] үнгэргэгдэһэн ээлжээтэ тиражай [...]гүүд иимэ:

«Спортлото» — 9 (барилдаан), [...] (коньки), 24 (сана), 30 (далбал[...] спорт), 37 (мэргэн буудалга), 46 ([...]кей);

«Спортлото-2» — 2 (автоспорт), [...] (барилдаан), 11 (велоспорт), 21 ([...] һорилгын спорт), 22 (коньки), 24 ([...]на).

(ТАСС).

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.